

बारबर्दिया नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण

(Municipal Profile)

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बारबर्दिया, बर्दिया

५ नं. प्रदेश, नेपाल

२०७४

बारबर्दिया नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बारबर्दिया, बर्दिया

नगर प्रमुखको संदेश

नेपालको संविधान २०७२ अन्तर्गत स्थानीय सरकारका रूपमा नव स्थापित बारबर्दिया नगरपालिका भौतिक, आर्थिक तथा संस्थागत विकासको प्रारम्भिक चरणमा रहेको छ। पाँच नं. प्रदेश अन्तर्गत बर्दिया जिल्लामा पर्ने बारबर्दिया नगरपालिकाको नगर वस्तुगत विवरण (Municipal Profile) प्रथम पटक तयार गरी प्रस्तुत गर्न पाउँदा हामी हर्षित छौं। नगरस्तरीय योजना तर्जुमा, विकास व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाहको योजना बनाउन तथा तिनीहरूलाई प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउन वस्तुगत विवरणले ठुलो योगदान पुऱ्याउँदछ। नगरपालिकाले तर्जुमा गर्ने अल्पकालिन, मध्यमकालिन तथा दिर्घकालिन योजनाहरू वस्तुगत विवरणको अभावमा अपुर्ण हुन्छन् भन्ने मेरो बुझाई छ। यसै तथ्यलाई आत्मसात गर्दै बारबर्दिया नगरपालिकाले यो वस्तुगत विवरण तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेको छ। यस नगर वस्तुगत विवरण तयार गर्ने क्रममा नगरपालिकालाई विभिन्न क्षेत्रबाट आर्थिक, प्राविधिक, परामर्श तथा रायसुझाव प्राप्त भएको छ र जसको परिणामस्वरूप यो दस्तावेज तयार गर्न नगरपालिका सफल भएको छ।

आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरी वस्तुगत विवरण निर्माण कार्य सफल पार्न योगदान गर्ने अमेरिकी सहयोग नियोग/साभेदारी विकास परियोजना, तयारी कार्यमा सहजिकरण गर्ने थारु महिला उत्थान केन्द्र (TWUC) बर्दिया, प्राविधिक तथा परामर्श सहयोग गर्नुहुने परामर्शदाता श्री श्याम बहादुर थारु प्रति नगरपालिका आभारी छ। तयारीको क्रममा प्रारम्भिक प्रतिवेदन पुनरावलोकन, नपुग तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण, नगरस्तरीय छलफल गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयारीमा सहयोग गर्नु हुने नगरपालिकाका कर्मचारी र नगर वस्तुगत विवरण कार्यमा सहभागी भई रचनात्मक सुझाव र सहयोग दिनु हुने सम्पुर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद सहित हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहान्छौं।

धन्यवाद।

दुर्गा बहादुर थारु

नगर प्रमुख

बारबर्दिया नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बारबर्दिया, बर्दिया

प्रकाशकिय

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार प्रत्येक नगरपालिकाले नगर विकास क्षेत्रको विकासका निम्ति नगरस्तरीय वस्तुगत तथ्याङ्क संकलन गरी नगरको वस्तुगत विवरण देखिने स्रोत नक्सा तयार गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । यसका साथै नगरविकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी आवधिक तथा वार्षिक नगर विकास योजना तर्जुमा गर्न, विकासको प्रयासलाई तथ्यमा आधारित बनाउन, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा नगर विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न नगरको वस्तुगत विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नु अपरिहार्य छ ।

नगरपालिकाको समग्र नेतृत्व, साभेदारी विकास कार्यक्रमको व्यवस्थापकिय सहयोग तथा राजनीतिक दल एवं नगरपालिकाका समग्र सरोकारवालाको सहभागितामा आवधिक नगर विकास योजनाको आधारस्तम्भको रूपमा यस नगरपालिकाको नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरणले यस नगर क्षेत्रको विकासमा मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु । योजना तर्जुमा प्रकिया तत्काल शुरु गर्नुपर्ने भएकोले घरधुरी सर्वेक्षणको माध्यमबाट तयार पारिएका नगरपालिकामा गाभिएका साविक गाविसहरूका वस्तुगत विवरण तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन एवं विश्लेषण गरी नगरको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत स्थिति विश्लेषण सहित नगर वस्तुगत विवरण तयार भएकोछ ।

अन्त्यमा, बारबर्दिया नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको कार्यमा आर्थिक सहयोग गर्ने साभेदारी विकास परियोजना, व्यवस्थापकिय सहयोग गर्ने थारु महिला उत्थान केन्द्र र प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्न परामर्शदाता श्याम बहादुर थारु को परामर्श, सहजीकरण र योगदानको कदर गर्दछु । यसका अतिरिक्त नगरका कर्मचारी, वडाका पदाधिकारी, गणक तथा सामाजिक परिचालकहरूको योगदानको उच्च कदर गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

शशीधर घिमिरे

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

विषयसूची

परिच्छेद १: परिचय	२
१.१ पृष्ठभूमि	२
१.२ उद्देश्य	२
१.३ तयारी विधि तथा प्रक्रिया	२
१.३.१ तयारी तथा समन्वय बैठक	३
१.३.२ घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत सूचना संकलन	३
१.३.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण	३
१.३.४ नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी	३
१.३.५ नगर वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन	३
१.३.६ नगर वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी	४
१.४ सीमा	४
परिच्छेद २: भू-जैविक र प्रशासनिक स्थिति	५
२.१ भौतिक अवस्थिति	५
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण	५
२.३ हावापानी	५
२.४ राजनीतिक अवस्थिति	६
२.५ भू-उपयोग	६
२.६ भू-धरातल तथा भिरालोपना	६
२.७ नदीनाला तथा तालतलैया	६
२.८ पर्यटकीय, सांस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू	६
परिच्छेद ३ : जनसांख्यिक विवरण	७
३.१ पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण	७
३.२ वडागत घरधुरी विवरण	७
३.३ जनसंख्या बनावट तथा संरचना	८
३.४ व्यक्तिगत घटनाको विद्यमान स्थिति	९
३.४.१ जन्मदरता तथा मृत्युदरताको अवस्था	९
३.४.२ गत आर्थिक वर्षमा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण	९
३.४.३ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण	९
३.५ जाती अनुसार जनसंख्या	९
३.५.१ जातीगत घरधुरी	१०

३.५.२ जातीगत जनसंख्या.....	१०
३.६ धर्म अनुसार जनसंख्या तथा घर परिवार	११
३.७ भाषा अनुसार जनसंख्या	११
३.८ उमेर अनुसार जनसंख्या	१२
३.९ अपाङ्गताको स्थिति विवरण	१२
परिच्छेद ४: आर्थिक स्थिति	१४
४.१ पारिवारिक आम्दानी	१४
४.२ आम्दानी अनुसार परिवार	१४
४.३ पेशा अनुसार जनसंख्या.....	१४
४.४ खेती गरिएको जग्गा जमिन.....	१५
४.५ कृषि उत्पादन	१५
४.६ पशुधन तथा उत्पादन.....	१६
४.७ खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता	१६
४.८ पारिवारिक खर्च विवरण.....	१७
४.९ खर्च अनुसार परिवार विवरण.....	१७
४.१० बैंक खाता सम्बन्धी विवरण.....	१८
४.११ वैदेशिक रोजगारीको अवस्था	१८
४.१२ ऋणको विवरण	१९
४.१३ उद्देश्यका आधारमा ऋण लिने घरधुरी.....	२०
४.१४. कृषि सामग्री प्रयोग गर्ने घरधुरी	२०
४.१५ उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री र साधन उपयोगको स्थिति	२१
४.१६ कृषि वालीमा लाग्ने रोग किराको विवरण.....	२१
४.१७ पशुपंक्षीमा लाग्ने रोगको विवरण	२२
४.१८ कृषि फर्म, एग्रोभेट र नर्सरी सम्बन्धी विवरण.....	२२
४.१९ आयात निर्यातको स्थिति	२२
४.२० सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण.....	२३
४.२१ नगरपालिका क्षेत्रका वित्तिय संस्थाहरूको विवरण	२७
४.२२ नगरपालिका क्षेत्रका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण (प्राकृतिक धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)	२८
४.२३ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण.....	२८
परिच्छेद ५ : सामाजिक स्थिति	३१
५.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण.....	३१

५.१.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण	३१
५.१.२ क्याम्पस सम्बन्धी विवरण	३१
५.१.३ सामुदायिक पूर्व प्रथमिक कक्षाका विद्यार्थी विवरण	३१
५.१.४ बालविकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थी विवरण	३२
५.१.५ तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी विवरण	३२
५.१.६ विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	३२
५.१.७ विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण	३२
५.१.८ तहगत तथा सेवाको किसिमको आधारमा शिक्षक	३४
५.१.९ साक्षरताको स्थिति	३५
५.१.१० कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा	३५
५.१.११ पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह तथा लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर	३६
५.१.१२ सीपमूलक तालिम प्राप्त मानव संशाधन	३६
५.२ स्वास्थ्य स्थिति	३७
५.२.१ उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान	३७
५.२.२ स्वास्थ्य सेवा दिने संस्था वा इकाईको विवरण	३७
५.२.३ सरकारी स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	३८
५.२.४ स्वास्थ्य संस्थाको तीन वर्षको मुख्य मुख्य सुचकहरुको तुलानात्मक स्थिति	३८
५.२.५ स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक अवस्था	४०
५.२.६ पोषणको अवस्था	४१
५.२.७ खोप पहुँचको अवस्था	४१
५.२.८ गर्भवती महिला तथा खोपको स्थिति	४२
५.२.९ तौल लिइएका बालबालिका	४२
५.२.१० प्रयोग गर्ने नूनको किसिम	४३
५.२.११ दीर्घरोग संक्रमण हुने तथा मृत्यु हुनेको संख्या	४३
५.३ खानेपानी उपलब्धता तथा सरसफाईको स्थिति	४४
५.३.१ खानेपानीको स्रोत	४४
५.३.२ शौचालय उपलब्धताको स्थिति	४४
५.३.३ जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने स्थिति	४५
५.४ महिला, बालबालिका, लक्षित वर्ग तथा सामाजिक सशक्तिकरण	४६
५.४.१ सचेतनामूलक तालिम	४६
५.४.२ परिवारिक कार्यमा लैङ्गिक सहभागिता स्थिति	४६

५.५ चाडपर्व तथा सस्कृति	४७
५.६ खेल मैदान सम्बन्धी विवरण	४७
५.७ सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी	४८
परिच्छेद ६: भौतिक विकासको अवस्था	५०
६.१ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको उपयोग	५०
६.१.१ विद्युत स्रोतको आधारमा घरपरिवारको अवस्था	५०
६.१.२ बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको अवस्था	५०
६.१.३ छाना अनुसार घरको वर्गीकरण	५१
६.१.४ खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको मुख्य स्रोत	५१
६.१.५ दाउराको श्रोत सम्बन्धी विवरण	५२
६.१.६ घरमा प्रयोग हुने चुल्होको प्रकार	५३
६.२ सूचना तथा संचार र अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण	५३
६.३ स्थानीय पूर्वाधारको अवस्था	५४
६.४ रुट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण	५४
६.५ बजार तथा बजार पूर्वाधारहरूको अवस्था	५५
परिच्छेद ७: वन तथा वातावरणीय स्थिति	५६
७.१ वन क्षेत्रको अवस्था	५६
७.१.१ सामुदायिक वन क्षेत्र	५६
७.१.२ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको विवरण	५८
७.२ जलाधर तथा जलस्रोत र उपयोगको स्थिति	५८
७.३ विपद्को असर स्थिति	५९
७.३.१ अयोग्य स्थानमा बसोवास गरेका परिवार	५९
७.३.२ विपद्बाट भएको आर्थिक क्षति	६०
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति	६१
८.१ स्थानीय स्तरमा राज्यको उपस्थिति	६१
८.२ नगरपालिका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण	६२
८.३ नगरपालिका कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	६३
८.४ नगर क्षेत्रका क्रियाशिल राजनितिक दलहरू	६४
८.५ समूहमा परिवारको आवद्धताको स्थिति	६५
८.६ गैरसरकारी संघसंस्था तथा दातृनिकाय सम्बन्धी विवरण	६५
८.७ नगरपालिकाको आय तथा व्ययको अवस्था	६६

अनुसूचीहरु	६८
अनुसूची १ : जातिगत वर्गिकरण	६८
अनुसूची २ : नगरपालिकाको हालको वडामा समायोजन भएका वडाहरु	६९

तालिका सुची

तालिका नं. १: नगरपालिकाको भौतिक अवस्थिति	५
तालिका नं. २: जनसंख्याको आर्वाधिक तुलना सम्बन्धी विवरण	७
तालिका नं. ३: वडा अनुसार टोल तथा वस्तीको विवरण	७
तालिका नं. ४: जनसंख्याको बनावट तथा संरचना सम्बन्धी विवरण	८
तालिका नं. ५: गत वर्षको जन्मदरता तथा मृत्युदरता सम्बन्धी विवरण.....	९
तालिका नं. ६: आ.व. २०७२/७३ मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण	९
तालिका नं. ७: आ.व. २०७३/०७४ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण	९
तालिका नं. ८: जाती अनुसार घरधुरी विवरण	१०
तालिका नं. ९: जाती अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१०
तालिका नं. १० : धर्मका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	११
तालिका नं. ११: भाषाका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण.....	११
तालिका नं. १२: उमेरका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१२
तालिका नं. १३ :अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१२
तालिका नं. १४: आम्दानीका श्रोत तथा औषत आम्दानी सम्बन्धी विवरण.....	१४
तालिका नं. १५ : आयका आकारका आधारमा परिवार सम्बन्धी विवरण	१४
तालिका नं. १६: पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१५
तालिका नं. १७: खेती गरिएको जग्गा सम्बन्धी विवरण.....	१५
तालिका नं. १८ : वार्षिक कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१५
तालिका नं. १९ : पशुधन तथा सोको वार्षिक उत्पादन सम्बन्धी विवरण.....	१६
तालिका नं. २० : वडागत रूपमा खाद्य उपलब्धता सम्बन्धी विवरण	१७
तालिका नं. २१ : पारिवारिक व्ययका श्रोत सम्बन्धी विवरण.....	१७
तालिका नं. २२ : व्ययको आकारका आधारमा परिवार सम्बन्धी विवरण	१७
तालिका नं. २३ : वैङ्गमा पहुँच अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	१८
तालिका नं. २४: वैदेशिक रोजगारीको स्थिति.....	१८
तालिका नं. २५ : ऋण लिने नलिने तथा श्रोत अनुसार ऋण लिने घरधुरी सम्बन्धी विवरण.....	१९
तालिका नं. २६ :उद्देश्यका आधारमा ऋण लिने घरधुरी सम्बन्धी विवरण	२०
तालिका नं. २७: कृषि सामग्री प्रयोग अनुसार घरधुरी विवरण	२०
तालिका नं. २८: कृषि सामग्री प्रयोग अनुसार घरधुरी विवरण	२१
तालिका नं. २९: कृषि वालीमा लाग्ने रोग किरा सम्बन्धी विवरण	२१
तालिका नं. ३०: पशुपक्षीमा लाग्ने रोग र किरा सम्बन्धी विवरण.....	२२
तालिका नं. ३१ : कृषि फर्म, एग्रीभेट र नर्सरी सम्बन्धी विवरण.....	२२
तालिका नं. ३२ :परिममाण अनुसार आयात तथा निर्यात सम्बन्धी विवरण.....	२३
तालिका नं. ३३ : नगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण	२३
तालिका नं. ३४ : वित्तिय संस्थाहरूको विवरण	२७
तालिका नं. ३५ : नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण.....	२८
तालिका नं. ३६ : प्रकृति अनुसारका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण.....	२८
तालिका नं. ३७ : नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण.....	३१
तालिका नं. ३८:नगरपालिकामा रहेका क्याम्पस सम्बन्धी विवरण.....	३१

तालिका नं. ३९ : पूर्व प्रथामिक कक्षाका विद्यार्थी तथा नयाँ भर्ना सम्बन्धी विवरण	३१
तालिका नं. ४० : बालविकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको विवरण	३२
तालिका नं. ४१ : तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी विवरण	३२
तालिका नं. ४२ : विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	३२
तालिका नं. ४३ : अध्ययनरत विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण	३३
तालिका नं. ४४ : तहगतरुपमा शिक्षक संख्याको विवरण	३४
तालिका नं. ४५ : सक्षरता सम्बन्धी विवरण.....	३५
तालिका नं. ४६ : कूल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा सम्बन्धी विवरण	३५
तालिका नं. ४७ : पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह र लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर सम्बन्धी विवरण	३६
तालिका नं. ४८ : अवधि अनुसार प्राविधिक तालिम लिने सम्बन्धी विवरण	३६
तालिका नं. ४९ : उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसार सम्बन्धी विवरण.....	३७
तालिका नं. ५० : स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण	३७
तालिका नं. ५१ : सरकारी स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी विवरण	३८
तालिका नं. ५२ : स्वास्थ्य संस्थाका मुख्य मुख्य सूचक सम्बन्धी विवरण.....	३९
तालिका नं. ५३ स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक अवस्था सम्बन्धी विवरण	४०
तालिका नं. ५४ : तीन वर्षको पोषणको अवस्था तुलनात्मक विवरण	४१
तालिका नं. ५५ : खोप पाएका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	४२
तालिका नं. ५६ : गर्भवती महिला तथा खोप पाएका महिला सम्बन्धी विवरण.....	४२
तालिका नं. ५७ : तौल लिएका बालबालिका तथा बालबालिका औषत तौल सम्बन्धी विवरण	४३
तालिका नं. ५८ : प्रयोग गर्ने नूनको आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण.....	४३
तालिका नं. ५९ : दीर्घरोगबाट संक्रमण भएका तथा मृत्यु भएका जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	४३
तालिका नं. ६० : पानी प्रयोगको स्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४४
तालिका नं. ६१ : शौचालयको प्रकारका आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४५
तालिका नं. ६२ : जोखीमयुक्त अवस्थामा हात धुने घरधुरी सम्बन्धी विवरण.....	४५
तालिका नं. ६३: तालिम अवधिअनुसार विभिन्न सचेतना तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू सम्बन्धी विवरण	४६
तालिका नं. ६४: पारिवारिक कार्यअनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	४६
तालिका नं. ६५: मुख्य चाड, पर्व तथा मेला सम्बन्धी विवरण.....	४७
तालिका नं. ६६: नगरपालिका क्षेत्रभित्र खेल मैदान सम्बन्धी विवरण	४७
तालिका नं. ६७: नगरपालिका क्षेत्रभित्र सुरक्षा निकाय तथा प्रहरी चौकी सम्बन्धी विवरण.....	४८
तालिका नं. ६८ : विद्युतको स्रोतको आधारमा घरधुरी संख्या	५०
तालिका नं. ६९ : बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण	५०
तालिका नं. ७०: छाना अनुसार घरको वर्गीकरण.....	५१
तालिका नं. ७१ : खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धन	५२
तालिका नं. ७२ : दाउराको मुख्य श्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण.....	५२
तालिका नं. ७३ : खाना पकाउन उपयोग गर्ने चुल्हो अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण	५३
तालिका नं. ७४ : उपलब्ध सञ्चार ,यातायात तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण	५३
तालिका नं. ७५ : स्थानीय पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण.....	५४
तालिका नं. ७६ : रुट परमिट लिएर सञ्चालन भएका सवारी साधन सम्बन्धी विवरण	५४
तालिका नं. ७८ : बजार तथा बजार पूर्वाधार सम्बन्धीविवरण.....	५५

तालिका नं. ७९: सामुदायिक वन सम्बन्धी विवरण	५६
तालिका नं. ८०: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र सम्बन्धी विवरण.....	५८
तालिका नं. ८१ : जलाधार, जलश्रोत तथा उपयोग सम्बन्धी विवरण	५८
तालिका नं. ८२ : अयोग्य स्थानमा बसोवार गरेका परिवार	५९
तालिका नं. ८३ : विगत तीन वर्षमा विपदबाट भएको क्षतिको प्रकार र परिमाण सम्बन्धी विवरण.....	६०
तालिका नं. ८४ : नगरपालिका क्षेत्र रहेका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण.....	६१
तालिका नं. ८५ : नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण.....	६२
तालिका नं. ८६ : नगर कार्यापालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	६३
तालिका नं. ८७: नगरपालिकामा क्रियाशिल राजनीतिक दलहरू	६५
तालिका नं. ८८ : परिवारका सदस्य आवद्धता भएका संस्था समूह अनुसार परिवार सम्बन्धी विवरण.....	६५
तालिका नं. ८९ : परिवारका सदस्य आवद्धता भएका संस्था समूह अनुसार परिवार सम्बन्धी विवरण	६५
तालिका नं. ९० : नगरपालिकाको आय व्यय विवरण	६६

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार प्रत्येक नगरपालिकाले आफ्नो नगर क्षेत्रको विकासका लागि आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नु पर्नेछ। यसैगरी नगरपालिकाले योजना तर्जुमा गर्दा नगरको विकास सन्तुलित र नियोजित तुल्याउन आवश्यकता अनुसार भू-उपयोग, भू-एकिकरण र निर्देशित जग्गा विकास जस्ता योजना संचालन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसैगरी नगरपालिकाको विकासको प्रतिफल मापन गर्नका लागि नगरको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका आधारमा आवधिक तथा वार्षिक नगर विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा नगर विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न नगर वस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्था रहेको छ।

माथि उल्लेखित कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र योजनाबद्ध तथा दीर्घो रूपमा नगरको विकास गर्नका लागि नगरको वस्तुस्थिति विवरण तथा श्रोत नक्शा आवश्यक पर्ने हुन्छ। नगरको विद्यमान अस्थाको विश्लेषण गरी यसैको आधारमा नगरको आवधिक योजना तथा वार्षिक योजना तयार गर्न नगरका विभिन्न स्रोतहरूबाट तथ्याङ्क संकलन गरी संकलित तथ्याङ्कको आधारमा आवधिक नगर विकास योजनाको पहिलो भागको रूपमा नगर वस्तुस्थिति चित्रण तथा विश्लेषण दस्तावेज तयार गरिएको छ।

१.२ उद्देश्य

बारबर्दिया नगरपालिकाको विभिन्न पक्षका तथ्याङ्कलाई घरधुरी सर्वेक्षण फारम तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन फारमबाट नगरको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत सम्बन्धी वर्तमान स्थितिको विश्लेषण सहित नगर विकासको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने प्रमुख उद्देश्य रहेको छ। यसका अन्य विशिष्ट उद्देश्य देहायअनुसार रहेको छ।

- नगरपालिकाको भौगोलिक, जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत लगायत समग्र वस्तुगत विवरण तयार पार्ने
- जिल्लाको आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र सामाजिक रूपमा खण्डीकृत र एकीकृत अद्यावधिक सूचना विवरण उपलब्ध गराउने।
- खण्डीकृत र एकीकृत अद्यावधिक सूचनामा आधारित भई आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा गर्ने प्रकृत्यामा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने।
- नगरको विकाससंग सम्बन्धीत विषयगत कार्यालय लगायत नगरको विकासमा चासो राख्ने व्यक्ति, अध्ययन अनुसन्धानकर्तालाई वस्तुपरक तथ्य उपलब्ध गराउने।
- विकासका साभेदार निकायलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहयोग पुऱ्याउने।
- नगरको भौतिक, प्राविधिक, मानवीय तथा वित्तीय स्रोत साधनको स्थिति र उपलब्धताबारे विश्लेषण गर्ने
- घरधुरी सर्वेक्षण र द्वितीय श्रोत (नगरपालिका, सेवा केन्द्र, संघ/संस्थाको अध्ययन सर्वेक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदन) बाट प्राप्त तथ्याङ्क एकमुष्ट र विश्लेषण गरी विषयगत रूपमा नगरको एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने।

१.३ तयारी विधि तथा प्रक्रिया

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा विभिन्न नगरपालिकाहरूले विगतमा अभ्यास गरेका र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगरपालिका वस्तुगत विवरण ढाँचा अनुसार यस नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ। यस नगर वस्तुगत विवरण आवधिक नगर विकास योजना तथा वार्षिक योजनाको तयारीको लागि आधाररेखा सूचना र नगर विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि आधारभूत सूचनाको आधार हुनेछ। नगर वस्तुगत विवरण राष्ट्रिय योजना आयोगबाट अन्तिम मस्यौदाका रूपमा आएको आवधिक जिल्ला तथा नगर विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी निर्देशिकाको पूर्ण अनुशरण गरी निर्देशिकामा उल्लेख गरिएको सम्पूर्ण विधि र प्रक्रिया अवलम्बन गरी यो दस्तावेज तयार गरिएको छ।

१.३.१ तयारी तथा समन्वय बैठक

नगर वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, तथ्याङ्कको श्रोत, संकलन विधि र वस्तुगत विवरणको ढाँचा, नगरपालिका र नगर विकासका सरोकारवालाको भूमिका एवम् समय तालिकाबारे जानकारी गराउन तयारी तथा समन्वय बैठक आयोजना गरियो । नगर कार्यपालिकाका पदाधिकारी, नगरपालिकाका कर्मचारी, थारु महिला उत्थान केन्द्र र परामर्शदाताको सहभागितामा भएको उक्त बैठकमा नगर वस्तुगत विवरणको तथ्याङ्कको श्रोत, ढाँचा तथा विषय क्षेत्र, सुचना विश्लेषण, प्रयोग र आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमाको आवश्यकता र तर्जुमा प्रक्रियाबारे समेत अन्तरक्रिया तथा छलफल गरिएको थियो ।

१.३.२ घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत सूचना संकलन

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगर वस्तुगत विवरणको ढाँचालगायत स्थानीय निकायहरूले विगतमा अभ्यास गरेका नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तथा आवधिक नगर विकास योजनाको आधार सूचनाको ढाँचा अनुसार घरधुरी सर्वेक्षण गरी सूचना संकलन गरि नगरपालिका भित्र पर्ने साविक चारवटा गाविसहरूको गाउँ वस्तुगत विवरण तयार भएको थियो । ती सम्पूर्ण गाविस वस्तुगत विवरणहरूलाई हालको वडाअनुसार तथ्यांकलाई राखियो । संस्थागत तथ्याङ्क संकलनको लागि विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदन, विषयगत कार्यालयको प्रगति प्रतिवेदनबाट सूचना संकलन गरियो ।

यस नगर वस्तुगत विवरणमा तथ्याङ्कको पहिलो श्रोतमा साविक बनियाभार, मगरागाडी र धधवार गाविसहरूको २०७२ सालमा लिएको घरधुरी सर्वेक्षण तथा पदनाहा गाविसको परिच्छेद ३ (जनसांख्यिक विवरण) मा २०७४ सालको र बाँकी परिच्छेदमा २०७१ सालमा लिएको घरधुरी सर्वेक्षण र दोश्रो श्रोतमा संस्थागत तथा अध्ययन सर्वेक्षण रहेका छन् । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरूमा नगरपालिका, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय, विषयगत कार्यालयका सेवा केन्द्रहरू, सहकारी, तथा विभिन्न संघ/सस्थामा उपलब्ध तथ्याङ्क विवरण, राष्ट्रिय जनगणना, नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, कृषि गणना जस्ता केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग सर्वेक्षण र अध्ययन प्रतिवेदन, मानव विकास प्रतिवेदन, आर्थिक सर्वेक्षण, लगायत विभिन्न विषयगत अध्ययन प्रतिवेदनहरू रहेका छन् । घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत तथ्याङ्क विवरणका लागि उपलब्ध ढाँचा अनुसार तथ्याङ्क संकलन फाराम (औजार) विकास गरी तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो ।

१.३.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण

घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्न कम्प्युटर सफ्टवेयर तयार गरी प्रत्येक घर परिवारको संकलित तथ्याङ्कलाई कम्प्युटरमा प्रविष्ट एवं प्रशोधन गरी तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्वारा तथ्याङ्क विश्लेषण गरिएको थियो । विश्लेषणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई नगर वस्तुगत विवरणमा तालिकामा प्रस्तुत गरी विश्लेषण गरिएको थियो । यसै गरी दोश्रो श्रोतबाट प्राप्त संस्थागत तथ्याङ्कलाई परामर्शदाताले वस्तुगत विवरणमा उल्लेख गरिएको थियो । घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागतबाट प्राप्त हुन नसकेका समूह छलफलबाट संकलन गरियो ।

१.३.४ नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी नगर वस्तुगत विवरणको परिमार्जित ढाँचा तथा विभिन्न विकास साभेदार तथा स्थानीय निकाय स्वयंले विगतमा अभ्यास गरेका नमूनायोग्य ढाँचा अनुसार नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार गरियो ।

१.३.५ नगर वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

उपलब्ध ढाँचामा तयार गरिएको नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदालाई नगरस्तरीय सुझाव संकलन कार्यशाला आयोजना गरी प्रमुख विषयवस्तु तथा विवरण लक्षित समूह एवं सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुत गरी राय सुझाव संकलन गरियो । यसैगरी नगर वस्तुगत विवरणको मस्यौदा जिल्ला समन्वय समिति र तर्जुमा कार्यमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने साभेदारी विकास परियोजनाबाटसमेत सुझाव संकलन गरियो ।

१.३.६ नगर वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

नगरस्तरीय सुभावा संकलन कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त राय, सुभावा र जिल्ला समन्वय सभा र नगर विकासका सरोकारवालाबाट प्राप्त राय सुभावालाई समेत समावेश गरी नगर वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.४ सीमा

नगर वस्तुगत विवरणमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट तयार पारिएको ढाँचा तथा विगतका वर्षहरूमा नगरपालिकाहरूले अभ्यास गरेका ढाँचा अनुसार नगर वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस विवरणमा नगरपालिका निर्माण हुँदा सामायोजित भएका साविक बनियाभार, पदनाहा, मगरागाडी र धधवार गाविसका गाउँ वस्तुगत विवरणहरू को तथ्यांक प्रयोग गरिएको छ । साविक बनियाभार, मगरागाडी र धधवार गाविसहरूको विवरणमा वि.सं. २०७२ सालमा संकलन गरेको घरधुरी सर्वेक्षण र साविक पदनाहाको विवरण भने परिच्छेद ३ मा वि.सं. २०७४ सालमा र बाँकी विवरण वि.सं. २०७१ सालमा संकलन गरिएको घरधुरी सर्वेक्षणको माध्यमबाट प्राप्त तथ्याङ्कको प्रयोग गरिएको छ । संभव भएसम्म तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा सामाजिक एवं लैंगिक रूपमा खण्डीकृत जातिगत एवं उमेरगत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । उपलब्ध भएसम्म सूचनालाई दुई समयरेखामा प्रस्तुत गरी तुलना गर्ने प्रयास गरिएको भएता पनि विगतका धेरै सूचना उपलब्ध हुन नसकेका कारण धेरै सूचनालाई दुई समयरेखामा तुलना गर्न सकिएको छैन भने धेरैजसो सूचना विवरणलाई उपयुक्त सूचनाको कमीको कारण जिल्ला, क्षेत्र र राष्ट्रिय सूचनासँग तुलना गर्न सकिएको छैन । यो नगर वस्तुगत विवरण यस नगरपालिकाको पहिलो भएकोले केही कमी कमजोरी रहेका हुन सक्छन् र यसलाई आवधिक रूपमा परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

परिच्छेद २: भू-जैविक र प्रशासनिक स्थिति

यस परिच्छेदमा भौतिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति, ऐतिहासिक, भू-जैविक, पर्यटकीय, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जनात्मक स्थल तथा विशेषताहरू समावेश गरिएका छन् ।

२.१ भौतिक अवस्थिति

नेपालको ५ नं. प्रदेश को बर्दिया जिल्लामा पर्ने यो बारबर्दिया नगरपालिका नेपाल सरकारको मिति २०७३ साल फाल्गुन २६ गतेको निर्णयानुसार गठन भएको नगरपालिका हो । साविक बानियाभारु, पदनाहा, मगरागाडी र धधवार सहित ४ गाविस समाहित गरि यो नगरपालिकाको निर्माण भएको हो । बारबर्दिया नगरपालिका बर्दिया जिल्लाको मध्य भागमा २८ डीग्री २६ मिनेट देखि २८ डीग्री ३६ मिनेट उत्तर अक्षांश सम्म र ८१ डीग्री ३० मिनेट देखि ८१ डीग्री ५० मिनेट उत्तर देशान्तर सम्ममा अवस्थित रहेको छ । २२६.९ वर्ग किमी क्षेत्रमा फैलिएको यस नगरपालिका समुन्द्री सतहदेखि करिब १७५ मिटर उचाईमा रहेको छ । उत्तरी भागमा पूर्व पश्चिम लोकमार्ग र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रसँग आवद्ध रहेको यस नगरपालिकाको पूर्वमा ग्याङ नदी (बाँसगढी नगरपालिका), पश्चिममा बबई नदी (ठाकुरबाबा र मधुवन नगरपालिका), उत्तरमा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र दक्षिणमा गुलरिया नगरपालिका र बढैया ताल गाउँपालिका सँग यो नगरपालिका जोडिएको छ । उत्तरमा केहि चुरे क्षेत्र र दक्षिणमा तराई रहेको यस नगरपालिकाको अन्य बिप्लुत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. १: नगरपालिकाको भौतिक अवस्थिति

सि.नं.	विवरण	मान
१.	क्षेत्रफल	२२६.९ वर्ग कि.मी.
२.	अक्षांश	२८ डीग्री २६ मिनेट देखि २८ डीग्री ३६ मिनेट उत्तर सम्म
३.	देशान्तर	८१ डीग्री ३० मिनेट देखि ८१ डीग्री ५० मिनेट उत्तर सम्म
४.	उचाई	समुन्द्र सतहबाट करिब १७५ मिटर
५.	जनघनत्व	२२९.९ वर्ग कि.मी. (२०६८ साल)

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

बारबर्दिया नगरपालिका साविकका चारवटा गाविसहरू बानियाभारु, पदनाहा, मगरागाडी र धधवार समायोजन भइ निर्माण भएको हो । बारबर्दिया शब्द थारु समुदायको बाह्य जना बर्दिवाहरू (ग्वालाहरू) सँग सम्बन्धित रहेको भन्ने जनविश्वास रहेको छ । जस अनुसार धेरै वर्ष पहिले यस क्षेत्रमा थारु समुदायको बाह्य जना बर्दिवाहरू गाई, गोरु चराउना जंगलमा गए र देउतालाई बलि दिने भनी नाटक गर्दा दश जना बर्दिवाहरू लोप भए । बाँकी दुईजना गाउलेको डरले आ-आफ्नो घाँटी रेटी मृत्यु बरण गरे । बार जना बर्दिवाहरू मरेको उक्त स्थानमा गाउलेहरू बरहो बरदिया मण्डप निर्माण गरी पुजापाठ गर्न थाले । यस नगरपालिकाको वडा नं ५ मा रहेको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक धरोहरको रूपमा रहेको उक्त बरहो बरदिया (बारबर्दिया) मण्डपकै नामलाई आधार मानी स्थानीय समुदायको माग बमोजिम नै नगरपालिकाको नाम बारबर्दिया नामाकरण हुन गएको हो भन्ने स्थानीयहरूको भनाई रहेको छ ।

२.३ हावापानी

बारबर्दिया नगरपालिका समुद्र सतह देखि करिब १७५ मी. उचाईमा रहेको छ । यस क्षेत्रको हावापानी उष्ण मनसुनी देखि समशितोष्ण प्रकारको रहेको छ । वार्षिक सरदर वर्षा ११३० मि.मि. हुने गरेको यस नगरपालिका क्षेत्रको अधिकतम तापक्रम ४३ डीग्री सम्म पुग्ने गर्दछ भने न्यूनतम तापक्रम ७.५ डिग्री सेल्सियसमा झर्ने गर्दछ ।

२.४ राजनीतिक अवस्थिति

बारबर्दिया न.पा. ५ नं. प्रदेश अन्तरगत भेरी अञ्चलको बर्दिया जिल्लामा अवस्थित रहेको छ। यस जिल्लामा विद्यमान दुई निर्वाचन क्षेत्र मध्ये साविक पदनाहा, मगरागाडी र धधवार गाविस जिल्लाको निर्वाचन क्षेत्र नं १ र साविक बानियाभार गाविस निर्वाचन क्षेत्र नं २ अन्तर्गत रहेको छ। नगरपालिका ११ वटा वडामा विभाजन भएको छ।

२.५ भू-उपयोग

उपोष्ण जलवायु, समथर धरातलिय स्वरुप तथा उब्जाउशिल माटो भएको यस क्षेत्रमा भूउपयोगको अवस्थालाई हेर्दा कृषि तथा वनजंगल नै प्रमुख रुपमा रहेको छ। कृषिअन्तरगत खाद्यान्न, दलहन, तेलहन, नगदेवाली, तरकारीखेती, फलफुलखेती र पशुपालनका परम्परागत तथा आधुनिक अभ्यासहरु मार्फत भूउपयोग गरिएको छ। नगरपालिका भित्र वन क्षेत्रको अवस्था पनि उल्लेखनियरुपमा रहेको तथ्यलाई सामुदायीक वन तथा मध्यवर्ती क्षेत्रले ओगटेको विशाल क्षेत्रले प्रष्ट पार्दछ। यसका अतिरिक्त बजार केन्द्र, वस्ती, नहर, बाटोघाटो जस्ता पुवार्धारहरुले भूउपयोगको अर्को पक्षलाई दर्शाएको छ।

२.६ भू-धरातल तथा भिरालोपना

भू-धरातलीय अवस्थिती हेर्दा यो गाविस क्षेत्रमा तराइको समथर भूमि विद्यमान रहेको छ। यद्यपि खोला नाला, खोल्सा तथा नहरहरुले यस क्षेत्रको धरातलिय स्वरुपमा एकरुपता आउन दिएको छैन। न्युन उचाइ र समथर भूमिको कारण यस क्षेत्रमा डुवान जस्ता जल उपन्न प्रकोपले वर्षेनी सताउने गर्दछ।

२.७ नदीनाला तथा तालतलैया

करिब २५ किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको बबई नदी, भादाखोला, दुन्दरा, भरनइया, पथरैया खोला र ५ हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको जरुवा पानी ताल, सतखलवा शिमसार क्षेत्र तथा कालापानी पानी मुहान क्षेत्र यस नगरपालिकाको मुख्य नदीनाला तथा तालतलैया हुन। बबई नदीले यस नगरपालिकाको अधिकांस जमीन सिंचाई गर्नुका साथै, गिटी, बालुवा, तुंगा र ग्रावेलका दृष्टिकोणले पनि बबई नदी अत्यन्त महत्वपूर्ण प्राकृतिक श्रोतको रुपमा पहिचान गरिएको पाइन्छ। नगरपालिकाको आन्तरिक राजश्व वृद्धिको आधारको रुपमा बबई नदीलाई हेरिएको पाइन्छ।

२.८ पर्यटकीय, सांस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू

बाराबर्दिया नगरपालिकामा विभिन्न खालका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरु रहेका छन्। बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको क्षेत्र, मध्यवर्ती क्षेत्र, सतखलवा ताल, सदाशिव मन्दिर, बरहो बरदिया मण्डप, बनबाबा मन्दिर, शिवमन्दिर, कुमुराघाट मन्दिर, महादेव मन्दिर, बनदेवी मन्दिर, राधाकृष्ण मन्दिर, फेनापति मन्दिर लगायतका विभिन्न मन्दिरहरु तथा खैरनीको सीससार क्षेत्र जस्ता सम्पदाहरु यस नगरपालिकाका आकर्षणहरु हुन्। थारुजातिको मौलिक संस्कृति पनि यस क्षेत्रको विशिष्ट सांस्कृतिक पहिचान बोकेको छ। यसैगरी, प्रत्येक वर्ष माघ महिनामा माघीको अवसरमा यस नगरपालिकाको कुमुरागाउँमा कुटिमेलालागने गर्दछ। वडा नं. ५ मा अवस्थित सदाशिव मन्दिर नगरपालिकाको प्रमुख सांस्कृतिक धरोहरका रुपमा रहेको छ।

ब्राह्मण, क्षेत्री, थारु, मधेसी, दलित, मगर, गुरुङ, र राजी जातीको बसोबास भएको यस नगरपालिकामा मुख्यतय दशैतिहार, कृष्णजन्माष्टमी, नागपञ्चमी, माघी, बडका आईतवारी, तीज, होली, वुद्धजयन्ती, ल्होसार आदी चाडपर्वहरु मनाइन्छन्।

परिच्छेद ३ : जनसांख्यिक विवरण

यस परिच्छेदमा घर परिवारको विवरण, जनसंख्या बनौट, संरचना, वितरण सम्बन्धी विवरण समावेश गरिएका छन् ।

३.१ पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण

बनियाभार, पदनाहा, मगरागाडी र धधवार चारवटा गाविसलाई समायोजन गरी स्थापना गरिएको यस नगरपालिकामा साविकका चारवटै गाविसको वि.सं. २०६८ सालको जम्मा घरपरिवार १३२६८ र जनसंख्या ६८०१२ रहेको थियो भने वि.सं २०७२ को घरधुरी सर्वेक्षणमा घरपरिवार र जनसंख्या बढेर क्रमशः १५०७० र ७९६४९ पुगेको छ । नगरपालिकाको औषत परिवारको आकार ५.३ रहेको छ । नगरपालिकाको जनसंख्याको आवधिक तुलना सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.२: जनसंख्याको आवधिक तुलना सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	२०७२ सर्वेक्षण				जनगणना २०६८				परिवारको आकार
	घरधुरी	जनसंख्या			घरधुरी	जनसंख्या			
		महिला	पुरुष	जम्मा		महिला	पुरुष	जम्मा	
१	१४६१	३८३१	३६५८	७४८९	१३१८	३०१२	२८४४	५८५६	५.१
२	१०९०	३१४१	३०३०	६१७१	९५५	२७४१	२५२३	५२६४	५.७
३	१४३५	३९४७	३८३४	७७८१	१२८८	३३३८	३१८६	६५२४	५.४
४	१२१३	३८४४	३९३१	७७७५	११३५	३५०४	३३१५	६८१९	६.४
५	१३८०	२८८४	२९५४	५८३८	१०२५	२९६८	२६२९	५५९७	४.२
६	१३४८	३४७८	३५८३	७०६१	१२४४	३०८१	२७३०	५८११	५.२
७	१४४९	३७७३	३८८१	७६५४	१३००	३४१२	२८६१	६२७३	५.३
८	१३३१	३५४८	३६२१	७१६९	११८४	३२०९	२७४७	५९५६	५.४
९	१५२२	३९८२	३९२९	७९११	१३५७	३५५३	३२८६	६८३९	५.२
१०	१६९७	४२०५	४३२८	८५३३	१४३६	३५७८	३५३६	७११४	५.०
११	११४४	३०५९	३२०८	६२६७	१०२६	३००१	२९५८	५९५९	५.५
जम्मा	१५०७०	३९६९२	३९९५७	७९६४९	१३२६८	३५३९७	३२६१५	६८०१२	५.३

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२ र २०७४ तथा राष्ट्रिय जनगणना २०६८

पुनश्च : यस वस्तुगत विवरणमा साविक बनियाभार, मगरागाडी र धधवार गाविसहरूको वि.सं. २०७२ सालमा संकलन गरेको घरधुरी सर्वेक्षण र साविक पदनाहाको भने परिच्छेद ३ मा वि.सं. २०७४ सालमा र बाँकी विवरण वि.सं. २०७१ सालमा संकलन गरिएको घरधुरी सर्वेक्षणको माध्यमबाट प्राप्त तथ्याङ्कको प्रयोग गरिएको छ ।

३.२ वडागत घरधुरी विवरण

यस नगरपालिकामा रहेका विभिन्न टोल तथा बस्तीलाई वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३: वडा अनुसार टोल तथा बस्तीको विवरण

वडा नम्बर	वडा अनुसार बस्तीको नाम	घरधुरी संख्या
१	जमुनिया, सैलाही, लौंगहुवा, छोटकीपूर, दसधरुवा, राजीपूर, जमुनाफाँटा, मदरहवा, जोधीपूर, मुर्गिहवा, पहाडीपूर, फूलबारी, दांडपूर, कुसुमडाडा, भंगहा	१४६१
२	कुमारागाउँ, पचधरुवा, चवनीपूर, नारायणपूर, दाङ्गपूर, भुण्डीपूर, गौरीपारा, दुंग्री, कुसुमडाँडा, पहाडीपूर, जोगीगाउँ, लामीदमार, जीतपूर, शान्तीपूर, लडुवा, बड्कापूर, गिडरपूर, घोंगीपूर, बेपत्तापूर, हस्नापूर	१०९०

वडा नम्बर	वडा अनुसार वस्तीको नाम	घरधुरी संख्या
३	वेलुवाबज्जा, बनगाँई, मुन्डागौरी, खुरखुरे, रामपूर, लक्ष्मणपूर, बनियाभार, बनाहावा, जबरपूर, मूरहा, भैसाखानी, भक्कीपूर, लालपूर, ठगपूर, नेपालगंज	१४३५
४	पदनाहा, सोह्रविगहा, वैरिया, जगतिया, ज्वालागिरि, गुरुवागाउँ, बरवट्टा, रानीपुर, घोरपिट्टा, फत्तेपुर	१२१३
५	बनघुस्ती, बन्तरिया, गिदरपुर, हरियाली, छोटकी पुरुवा, सिटीबरेली, सोह्र विगहा, बरदिया, भुत्हीया, मगरागाडी, पत्थरपुर, तर्कापुर, सदासिव, जब्दहवा, कन्द्रा टोल, धोबिया,	१३८०
६	जयनगर गाउँ टोल, कोठरपुर, प्रगतिपुर, जयनगर, पत्थरडाँडा, जयपुर, भिमसेन टोल, गुलरा, मनिकापुर, मानपुर, धामपुर, शक्तिनगर, डुल्लीपकरीया, भोटपुर, डाठाफाँटा, सम्भाना फाँटा	१३४८
७	सोनपुर, तिघ्रा, धौलागिरीचोक, सिउनिया, सिमलघारी, मसुरिया फाँटा, हर्नहवा, वनथडा, रम्मापुर, आरैरपुर, राजीटोल, दाँङ्गपुर, शिवनगर, स्कुलपुर, बौद्धनगर, जकार टोल	१४४९
८	चौकी टोल, भगतपुर, बीचटोल, शिवनगर, सिमलघारी, रामनगर, महतान टोल, जकारटोल, सुकुम्बासी टोल, राज कुलो टोल, बकलभार, दुधा, थानफेना, संभना टोल, नक्कीफाँटा, बरगदी, स्कुल टोल, दक्षिण टोल, पठरीया टोल	१३३१
९	कर्तनिया, सौसहवा, प्रसहवा, वनगाँई, खैरी, ढकेला	१५२२
१०	धधवार, हौसलपूर, दमरा, वैदी, वैदीडाँडा, गुमस्ता, वैदा, सिमरहवा, मेरैया, डफैया, उत्तरलम्की, शोभानगर	१६९७
११	जबदी, खुन्तीपुर, अकलघरवा, फच्छहवा, बेलभार, लम्कीफाँटा, विजयनगर	११४४
जम्मा		१५०७०

स्रोत : समूह छलफल २०७४

३.३ जनसंख्या बनावट तथा संरचना

जनसंख्याको बनावट तथा संरचना सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४: जनसंख्याको बनावट तथा संरचना सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	घरमुली अनुसार घरधुरी			जनसंख्या
	महिला घरमुली	पुरुष घरमुली	जम्मा	
१	२८६	११७५	१४६१	७४८९
२	१०३	९८७	१०९०	६१७१
३	२५१	११८४	१४३५	७७८१
४	४५६	७५७	१२१३	७७७५
५	६४२	७३८	१३८०	५८३८
६	४६७	८८१	१३४८	७०६१
७	४५४	९९५	१४४९	७६५४
८	६२१	७१०	१३३१	७१६९
९	५३२	९९०	१५२२	७९११
१०	८५९	८३८	१६९७	८५३३
११	१५६	९८८	११४४	६२६७
जम्मा	४८२७	१०२४३	१५०७०	७९६४९

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२ र २०७४

३.४ व्यक्तिगत घटनाको विद्यमान स्थिति

मानव जीवनमा हुने महत्वपूर्ण घटनाहरू जस्तै जन्मदत्ता तथा मृत्युदत्ता, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद तथा बसाइसराइ लाइ यहाँ व्यक्तिगत घटनाको रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.४.१ जन्मदत्ता तथा मृत्युदत्ताको अवस्था

जिल्ला समन्वय समिति, बर्दियाको पञ्जीकरण शाखाबाट प्राप्त जन्म, मृत्यु, बसाई, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद दर्ता जस्ता गत वर्ष बैशाख देखि फागुन महिना सम्मको व्यक्तिगत घटना दर्तासम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५: गत वर्षको जन्मदत्ता तथा मृत्युदत्ता सम्बन्धी विवरण

जन्म दर्ता संख्या			मृत्यु दर्ता संख्या			विवाह दर्ता (जोडी)	सम्बन्ध विच्छेद दर्ता संख्या	वसाई सराई संख्या			
कु	कु	कु	कु	पुरुष	कु			दर्ता (परिवार)	आएक	नाएक	कु
१०९१	११३५	२२२६	१२१	१९४	३१५	८०७	०	२७५	५५८	४६४	१०२२

स्रोत : जिल्ला समन्वय समिति, बर्दियाको अभिलेख, २०७४

३.४.२ गत आर्थिक वर्षमा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण

गत आ.व. मा भएको नागरिकता, नाता प्रमाणित तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६: आ.व. २०७२/७३ मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण

क्र.सं.	विवरण	सिफारिस संख्या
१.	नागरिकता सिफारिस	३६७९
२.	नाता प्रमाणित	१९८४
३.	अन्य सिफारिस	१०२०१
४.	नक्सापास	-

स्रोत : नगरपालिका अभिलेख, २०७४

३.४.३ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण

नगरपालिकाको अभिलेख अनुसार गत आ.व.मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको संख्या देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७: आ.व. २०७३/०७४ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण

जेष्ठ नागरिक (७० वर्षमाथि)		जेष्ठ नागरिक दलित		विधुवा/ एकल महिला	दलित बालबालिका		पूर्ण अपांग		आंशिक अपांग		लोपोन्मुख	
महिला	पुरुष	महिला	पुरुष		केटी	केटा	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
७१९	८४१	८६	८४	१४१३	२५०	३१४	४८	७३	१०३	११३	१६०	१६८

स्रोत : नगरपालिका अभिलेख, २०७४

३.५ जाती अनुसार जनसंख्या

नगरपालिकाको जनसंख्यालाई जातिगत अनुसारको घरधुरी तथा जातीगत अनुसारको जनसंख्या गरी भिन्न भिन्न ढङ्गबाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.५.१ जातीगत घरधुरी

सवै भन्दा धेरै ६९.१ प्रतिशत घरधुरी मधेशी जनजाति तथा आदीवासीहरूको रहेको छ भने सवै भन्दा कम पहाडी अन्य हरुको रहेको छ । जातजातिगत वर्गिकरण सम्बन्धी विवरण अनुसुचि १ मा प्रस्तुत गरिएको छ । गाविसको जाती अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८: जाती अनुसार घरधुरी विवरण

जातजाती समूह	वडा अनुसार घरधुरी											
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	जम्मा
पहाडी दलित	७८	५४	१४०	३०	६	८२	७७	१५४	१७८	६९	६१	९२९
मधेशी दलित	१	१	४	२	२१	८	१	३	०	०	०	४१
पहाडी जनजाती तथा आदीवासी	११०	२५	६५	२००	२१	५१	१२४	३०७	५०	५४	४	१०११
थारु (मधेशी जनजाती तथा आदीवासी समेत)	११४०	९१४	११५५	९१५	११८२	८०१	६६०	३८९	८५२	१३७३	१०३२	१०४१३
पहाडी बाह्रमण क्षेत्री/ठकुरी/सन्ध्यासी	१२७	९६	६९	५१	१२५	३८८	५८६	४७८	४४०	१९०	४६	२५९६
मधेशी बाह्रमण क्षेत्री/राजपुत	३	०	२	३	८	३	०	०	०	०	०	१९
मुस्लिम	२	०	०	१०	१६	२	०	०	०	८	०	३८
पहाडी अन्य	२	०	०	१	१	२	०	०	१	०	१	८
मधेशी अन्य	२	०	०	१	०	११	१	०	०	०	०	१५
जम्मा	१४६५	१०९०	१४३५	१२१३	१३८०	१३४८	१४४९	१३३१	१५२२	१६९७	११४४	१५०७०

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२ र २०७४

पुनश्च: जातजातिगत समुदायको वर्गिकरण सम्बन्धी विवरण अनुसुची १ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.५.२ जातीगत जनसंख्या

यस नपामा मधेशी जनजाति तथा आदीवासीहरूको बाहुल्यता (६९.५२ प्रतिशत) छ भने सवै भन्दा कम पहाडी अन्यहरूको छ । जाती अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.९: जाती अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

जातजाती समूह	वडा अनुसार जनसंख्या											
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	जम्मा
पहाडी दलित	४२२	३३०	८८२	२०४	१८	४१७	३५८	८६३	८८६	३२१	२८१	४९८२
मधेशी दलित	१२	४	२२	८३	४६	६०	५	१६	०	०	०	२४८
पहाडी जनजाती तथा आदीवासी	५३४	१२३	३०९	११७७	१०६	२७६	६५४	१६०९	२४७	२८०	१९	५३३४
थारु (मधेशी जनजाती तथा आदीवासी समेत)	५८४४	५२२९	६१६८	५८८९	५०२९	४२४०	३६२२	२१५३	४५३४	६९५०	५७९६	५५३७४

जातजाती समूह	वडा अनुसार जनसंख्या											
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	जम्मा
पहाडी बाह्यमण क्षेत्री/ठकुरी/ सन्यासी	६४९	४८५	३९०	३३४	५२५	१९९१	३०१२	२५२७	२२३९	९४१	२४३	१३३३६
मधेशी बाह्यमण क्षेत्री/राजपुत	१६	०	१०	१७	५५	१०	०	०	०	०	०	१०८
मुस्लिम	१२	०	०	४९	५५	८	०	०	०	४३	०	१६७
पहाडी अन्य	०	०	०	१९	४	१०	०	०	५	०	६	४४
मधेशी अन्य	०	०	०	३	०	४९	४	०	०	०	०	५६
जम्मा	७४८९	६१७१	७७८१	७७७५	५८३८	७०६१	७६५५	७१६८	७९११	८५३५	६२६७	७९६४९

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२ र २०७४

३.६ धर्म अनुसार जनसंख्या तथा घर परिवार

सवैभन्दा बढी ९५.८५ प्रतिशत परिवार तथा ९६.१३ प्रतिशत जनसंख्या हिन्दु धर्मावलम्बीहरूको रहेको छ भने सवैभन्दा कम बौद्ध धर्म मान्ने जनसंख्या रहेको पाइन्छ। धर्म अनुसारका घरघुरी संख्या तथा जनसंख्यालाई वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१० : धर्मका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	हिन्दु		बौद्ध		मुस्लिम		क्रिश्चियन		जम्मा	
	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या	परिवार	जनसंख्या
१	१३७७	७०९८	३	१२	२	१२	७९	३६७	१४६१	७४८९
२	१०३१	५८७३	४	२१	०	०	५५	२७७	१०९०	६१७१
३	१३८०	७५१६	१८	८५	०	०	३७	१८०	१४३५	७७८१
४	११८०	७६०१	१	६	८	४५	२४	१२३	१२१३	७७७५
५	१३५६	५७१८	२	१२	१२	६२	१०	४६	१३८०	५८३८
६	१३०८	६८६३	५	३५	०	०	३५	१६३	१३४८	७०६१
७	१३६१	७२०८	३४	१८६	४	१७	५०	२४३	१४४९	७६५५
८	१२९५	६९८४	५	३६	१	४	३०	१४५	१३३१	७१६८
९	१३९८	७२९३	२८	१६६	०	०	९६	४५२	१५२२	७९११
१०	१६६४	८३७७	३	१९	८	४३	२२	९४	१६९७	८५३५
११	१०९५	६०३२	४	१७	०	०	४५	२१८	११४४	६२६७
जम्मा	१४४४५	७६५६३	१०७	५९५	३५	१८३	४८३	२३०८	१५०७०	७९६४९
प्रतिशत	९५.८५	९६.१३	०.७१	०.७५	०.२३	०.२३	३.२१	२.९०	१००	१००

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२ र २०७४

३.७ भाषा अनुसार जनसंख्या

सवै भन्दा बढी ६१.५ प्रतिशत जनसंख्याले थारु भाषा बोल्ने गर्दछन् भने सवै भन्दा कम मैथिली भाषा बाल्नेहरू छन्। भाषा अनुसारको जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ११: भाषाका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	भाषा अनुसार जनसंख्या								जम्मा
	नेपाली	थारु	अवधि	डोटेली	मगर/खाम	मैथिली	गुरुङ्ग/तमु	अन्य	
१	१३९७	५८५७	०	७	१८५	८	३५	०	७४८९
२	१०२२	५१४०	०	०	०	३	६	०	६१७१
३	१५६१	६१३१	०	२	६०	०	०	२७	७७८१
४	१६००	५८८९	१५२	०	१३४	०	०	०	७७७५
५	१९३८	३७१५	१२९	३९	१०	०	३	४	५८३८
६	४१३२	२९२३	०	२	४	०	०	०	७०६१
७	३९३३	३५०३	०	५	२०८	०	५	१	७६५५
८	४४०९	२६७७	५	९	३५	६	०	२७	७१६८
९	३८५७	३८२४	०	०	१७	१२	११	९०	७९११
१०	४८०१	३६६३	१२	१७	२१	७	०	१२	८५३३
११	५७६	५६६६	४	१०	०	०	०	११	६२६७
जम्मा	२९२२६	४८९८८	३०२	९१	६७४	३६	६०	१७२	७९६४९

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२ र २०७४

३.८ उमेर अनुसार जनसंख्या

नगरपालिकामा २५-६० (४२.४ प्रतिशत) वर्ष उमेर समुहको जनसंख्याका बाहुल्यता छ। त्यसैगरी १६-२४ वर्ष उमेर समुहको जनसंख्या २२.९६ प्रतिशत रहेको छ। यसरी, नगर भित्र आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या ६५.३५ प्रतिशत रहेको छ। उमेर अनुसार जनसंख्याको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१२: उमेरका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	उमेर समूह	जनसंख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा
१	५ वर्ष मुनी	३३७१	३४६६	६८३७
२	६ - १५ वर्षसम्म	८०४८	७९९२	१६०४०
३	१६ - २४ वर्षसम्म	९३३९	८९४९	१८२८८
४	२५ - ६० वर्षसम्म	१६७३९	१७०२५	३३७६४
५	६० वर्ष भन्दा माथी	२२९८	२४२२	४७२०
	जम्मा	३९७९५	३९८५४	७९६४९

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७४

३.९ अपाङ्गताको स्थिति विवरण

नगरपालिकाको कुल जनसंख्यामा अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्यासम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १३ : अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)		सुस्त मनस्थिति		दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)		बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)		बहुअपाङ्गता		अन्य		जम्मा		
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा
१	४५	१५	६	७	१६	१०	१५	१६	४	२	६	१	९२	५१	१४३

वडा न.	शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)		सुस्त मनस्थिति		दृष्टिविहिन(आँखा नदेख्ने)		बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)		बहुअपाङ्गता		अन्य		जम्मा		
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा
२	३८	२९	१४	६	१९	२२	१२	१०	६	९	२२	१८	१११	९४	२०५
३	७५	५७	८	९	११	८	२५	१६	४	४	५	२	१२८	९६	२२४
४	३१	४९	१०	९	७	५	१५	१०	०	०	०	१	६३	७४	१३७
५	५१	४४	३	६	६	४	११	१४	२	४	०	२	७३	७४	१४७
६	५७	६६	७	११	२४	१९	२८	२४	५	१०	१	२	१२२	१३२	२५४
७	१८	३५	३	७	११	१४	९	१४	४	३	२	०	४७	७३	१२०
८	८१	७५	८	९	९	१४	७	१०	२	१	०	३	१०७	११२	२१९
९	३३	३९	८	८	१२	१०	१०	१२	४	५	३	१	७०	७५	१४५
१०	६४	६२	५	४	१०	२२	३	८	०	१	१	६	८३	१०३	१८६
११	२९	५१	५	५	१०	१२	९	१२	६	३	३	२	६२	८५	१४७
जम्मा	५२२	५२२	७७	८१	१३५	१४०	१४४	१४६	३७	४२	४३	३८	९५८	९६९	१९२७

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२ र २०७१

परिच्छेद ४: आर्थिक स्थिति

यस परिच्छेदमा नगरपालिकाको कृषि, उद्योग, पर्यटन, रोजगारी लगायतका आर्थिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित विविध विषयहरू समावेश गरिएका छन् ।

४.१ पारिवारिक आम्दानी

यस नगरपालिकाको जनसंख्याको पारिवारिक आयश्रोतका सन्दर्भमा कृषि उत्पादनमा सबै भन्दा बढी १३०२२ घरपरिवार संलग्न भएकोमा औषत आम्दानी रु. ४४,३४७.७३ रहको छ । यसै गरी यस गाविसको आयश्रोत सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १४: आम्दानीका श्रोत तथा औषत आम्दानी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	आम्दानीका श्रोतहरू	औषत आम्दानी रकम (रु.)	घरधुरी
१	कृषि उत्पादन	४४,३४७.७३	१३०२२
२	पशुपंक्षी पालन	२३,५२९.०७	९३४५
३	व्यापार तथा उद्योग	९८,२७७.२०	१२४३
४	नोकरी तथा पेन्सन	१८०,५९३.६०	१४४७
५	वैदेशिक रोजगार	१७४,६७४.५०	३११५
६	ज्याला/मजदुरी	७०,७२४.००	८६०४
७	अन्य	७२,९६२.९०	७८२
८	जम्मा	६६५,१०९.००	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.२ आम्दानी अनुसार परिवार

आयको आकारका आधारमा १ लाख देखी डेढ लाख सम्मको आय हुने घरपरिवारको (२४.८ प्रतिशत) बाहुल्यता रहेको छ भने सबैभन्दा कम रु ४० हजार भन्दा कम आय हुने परिवारको छ । आय आकारका आधारमा परिवार सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १५ : आयका आकारका आधारमा परिवार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	आम्दानीको आकार	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	रु. ४० हजार भन्दा कम	११३८	७.७
२	रु. ४०-६० हजारसम्म	१४९२	१०.१
३	रु. ६०-८० हजारसम्म	१८८४	१२.७
४	रु. ८० हजार-१ लाखसम्म	१६०५	१०.९
५	रु. १ लाख देखी डेढ लाखसम्म	३३९८	२४.८
६	रु. डेढ लाख देखी २ लाख सम्म	१७५०	११.८
७	रु. २ लाख भन्दा बढी	३५१७	२२.०
	जम्मा	१४७८४	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.३ पेशा अनुसार जनसंख्या

पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्याको वर्गिकरण गर्दा कृषि तथा पशुपालनमा संलग्न जनसंख्या सबैभन्दा बढि

३३७९४ रहेको छ। पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१६: पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

पेशा	उमेर अनुसार जनसंख्या										
	१५-२४		२४-४०		४१-६०		६१-माथी		जम्मा		
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	जम्मा
कृषि/पशुपालन	५०७६	७५७७	४५२८	७०१९	१०६५	४६६७	२०१३	१८४९	१२६८२	२१११२	३३७९४
नोकरी/जागीर	२५९	१६०	९०३	२१६	२७	४५	३१	१०	१२२०	४३१	१६५१
उद्योग/ व्यापार	१३०	१३०	५६६	३१६	४१	१०४	५१	२२	७८८	५७२	१३६०
ज्याला/मजदुरी	२०५५	१०९९	३१६२	१५६३	३४४	४४४	१६४	९३	५७२५	३१९९	८९२४
वैदेशिक रोजगारी	९५९	९५	१७११	९०	१९६	३०	२१	३	२८८७	२१८	३१०५
व्यवसायिक	६	४	२०	९	५	४	२	०	३३	१७	५०
धार्मिक कार्य	२	१	५	२	४	२७	३८	४५	४९	७५	१२४
अन्य	७३०	८७९	१४३	९८	१०	६८	२४	२६	९०७	१०७१	१९७८
जम्मा	९२१७	९९४५	११०३८	९३१३	१६९२	५३८९	२३४४	२०४८	२४२९१	२६६९५	५०९८६

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.४ खेती गरिएको जग्गा जमिन

यस नगरपालिकाको खेती गरिएको जमीनको क्षेत्रफल तथा सिंचाई भएको सुविधा भएको जमिन सम्बन्धी विवरण देहायका तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.१७: खेती गरिएको जग्गा सम्बन्धी विवरण

कुल घरधुरी	कृषक घरधुरी	खेती गरिएको जमिन (हे)	सिंचाई भएको जमिन (हे)	सिंचाई नभएको जमिन (हे.)
१५०७०	१३२२	१७०३१	११९४१	५०९०

स्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय बर्दिया, २०७२ तथा समुह छलफल, २०७४

४.५ कृषि उत्पादन

नगरपालिकामा विभिन्न वालीहरूको खेती गरिएको क्षेत्रफल तथा उत्पादन सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १८ : वार्षिक कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	वालीको विवरण	खेती गरिएको क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादन (मे.टन/हे.)
क	अन्न वाली			
१	धान	१६०००	४१६००	२.६
२	गहुँ	६९८५	१४८३४	२.१२
३	मकै	४५०		२.३५
ख	दलहन वाली			
७	मास	७	८.२६	१.१८

क्र.सं.	बालीको विवरण	खेती गरिएको क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादन (मे.टन/हे.)
८	केराउ	५२	९३.६	१.८
९	अरहर	४५	३६	०.८
१०	मुसुरो	३०१५	२०८०.३५	०.६९
११	चना	२८	३१.६४	१.१३
ग	तेलहन वाली (तोरी आदि)	३१५	२९३.६	०.९३
घ	तरकारी बाली	५८	१५५८	२६.८६
ङ	आलु वाली	६४०	७४०७	११.५७
च	फलफूल खेती			
१	आँप	१३	८३.८५	६.४५
२	लिची	१.५	६.७५	४.५०
३	केरा	८	११९.९२	१४.९९

स्रोत : जिल्ला कृषि कार्यालय बर्दियाको प्रोफाइल, २०७१

४.६ पशुधन तथा उत्पादन

पशुधन तथा तिनीहरूको वार्षिक उत्पादन सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १९ : पशुधन तथा सोको वार्षिक उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	किसिम	संख्या			उत्पादन		
		स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध (लि.)	मासु (के.जी.)	उन (के.जी.)
क	पशु						
१	गाई/गोरु	१०१२८	१६७	१०२९५	१,९९,३७६		
२	भैंसी/रांगा	८८५२	४२६	९२७८	६,९५,०२२	३५७६८	
३	वाखा/खसी	२५१५९	९६७	२६१२६		१३४०२१	
४	सुँगुर/बंगुर	४९६९	१०४९	६०१८		१७१५८४	
५	भेडा/च्याग्रा	२९०९	५	२९१४		१७७०५	१९
६	अन्य	५१	०	५१		११०	
ख	पंक्षी						
१	कुखुरा	५५६०२	७३७९२	१२९३९४	१५००००	१८९५४०	
२	हाँस	२५३०	२४७	२७७७	३१२	२५२३	

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.७ खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता

कूल ९६.६७ प्रतिशत घरपरिवार उत्पादनमा अभ्यस्त भएकोमा १२ है महिना खान पुग्ने तथा बचत हुने परिवार १५.९४ प्रतिशत छन् । यस गाविसको खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता सम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २० : वडागत रुपमा खाद्य उपलब्धता सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	उत्पादन नभएको	आफ्नो उत्पादनबाट खान पुग्न महिना अनुसार घरधुरी				
		३ भन्दा कम	३-६	६-९	९-१२	१२ हैमहिना पुग्ने र बचत हुने
१	१५	३८८	४६१	१९२	३२१	८४
२	९४	१२३	११६	११९	२३४	४०४
३	३७	४२४	२७३	१४१	२८८	२७२
४	०	१४४	१२९	१४२	४२१	४०३
५	६५	९२	३०५	९२	३३१	२१४
६	३२	१५१	५४६	९१	३९९	१२९
७	२४	१६७	२२२	१६०	६९८	१७८
८	१८	२३१	३४०	७२	३७२	२९८
९	९१	२५९	३७५	१८१	५०४	११२
१०	९४	१३२	९२२	६३	३७२	११४
११	२३	२९४	१८१	८६	४०७	१५३
जम्मा	४९३	२४०५	३८७०	१३३९	४३४७	२३६१
प्रतिशत	३.३३	१६.२३	२६.१२	९.०४	२९.३४	१५.९४

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.८ पारिवारिक खर्च विवरण

नगर क्षेत्रमा प्रति घरधुरी औषत वार्षिक खर्च रकम रु. ६४,४०३.७ रहेको देखिन्छ। खर्चका विभिन्न शिर्षकहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै खानामा ३१.६ प्रतिशत खर्च हुने गरेकोमा सबैभन्दा कम संचारमा ४.७ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। विभिन्न शिर्षक अनुसार खर्चको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. २१ : पारिवारिक व्ययका श्रोत सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खर्च विवरण	औषत वार्षिक खर्च रकम (रु.)	प्रतिशत
१	खाना खर्च	५४४९५.४	३१.६
२	लत्ता कपडा	१६५३३.७	९.६
३	शिक्षा	४४५१९.९	२५.८
४	औषधी उपचार	२२९७०.९	१३.३
५	चाडपर्व तथा मनोरञ्जन	११६४३.७	६.८
६	कृषि, उद्योग र व्यापार	१४०१८.४	८.१
८	संचार तथा अन्य	८०५३.४३	४.७
जम्मा		६४,४०३.७०	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.९ खर्च अनुसार परिवार विवरण

खर्चको आकार तथा परिवार संख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २२ : व्ययको आकारका आधारमा परिवार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खर्चको आकार	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	रु. ४० हजार भन्दा कम	७५३	५.१
२	रु. ४०-६० हजारसम्म	१६८५	११.४
३	रु. ६०-८० हजारसम्म	२२६०	१५.३
४	रु. ८० हजार १ लाखसम्म	२३७०	१६.०
५	रु. १ लाख देखी डेढ लाखसम्म	४१४६	२८.१
६	रु. डेढ लाख देखी २ लाख सम्म	१७७१	१२.०
७	रु. २ लाख भन्दा बढी	१७८३	१२.१
जम्मा		१४७६८	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.१० बैंक खाता सम्बन्धी विवरण

नगर क्षेत्रका २४ प्रतिशत घरपरिवारहरुको बैंकमा खाता रहेको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २३ : बैङ्कमा पहुँच अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बैंक खाता		बैंक खाता अनुसार परिवार	
	भएका	नभएका	बचत	मुद्धती
१	२४८	१२१३	२४७	१
२	३७२	७१८	३६६	६
३	३३९	१०९६	३३३	६
४	२३२	१००७	२२५	७
५	३६६	१२००	३४६	२०
६	३६८	९८०	३५५	१३
७	३८४	१०६५	३६१	२३
८	३२७	१००४	३१३	१४
९	४५०	१०७२	४४३	७
१०	१८४	१५१३	१८१	३
११	२७१	८७३	२६७	४
जम्मा	३५४१	११७४१	३४३७	१०४

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.११ वैदेशिक रोजगारीको अवस्था

यस नगर क्षेत्रमा वैदेशिक रोजगारका लागि महिला तथा पुरुष भारत, खाडी मुलुक लगायतका विश्वका अन्य मुलुकमा गएका मध्ये ७०.१ प्रतिशत भारत गएका छन्। गन्तव्य तथा समयका आधारमा वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुसम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २४ : वैदेशिक रोजगारीको स्थिति

वडा नम्बर	वैदेशिक रोजगारी गएका						अवधि अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या				
	महिला	पुरुष	जम्मा	भारत	खाडी मुलुक	अन्य मुलुक	३ बर्ष भन्दा कम	३-५ बर्ष	५-१० बर्ष	१० बर्ष बढी	जम्मा
१	१२	३६३	३७५	२०६	१३७	३२	३२८	४१	३	३	३७५
२	१७	२१७	२३४	१२०	९२	२२	२०१	२८	४	१	२३४
३	३७	४३९	४७६	३४५	८२	४९	३९०	४५	२४	१७	४७६
४	१०	३०४	३१४	१४७	१४७	२०	२४०	४६	२३	५	३१४
५	१८	१९६	२१४	१०५	१०९	१०	१४२	३४	२९	९	२१४
६	१७	३८७	४०४	२७९	१२५	८	३४०	३०	२४	१०	४०४
७	७०	४२३	४९३	३३६	१५७	५८	३९३	८३	१५	२	४९३
८	११८०	४५८	१६३८	१४९९	१२२	४५	१५९४	३७	४	३	१६३८
९	६९	४७८	५४७	३१५	१८५	४७	४६४	८१	२	०	५४७
१०	५२	१६९	२२१	१४४	६२	१५	१७४	१८	१३	१६	२२१
११	७	१३९	१४६	५२	७५	१९	१३७	९	०	०	१४६
जम्मा	१४८९	३५७३	५०६२	३५४८	१२९३	३२५	४४०३	४५२	१४१	६६	५०६२

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.१२ ऋणको विवरण

६०.७ प्रतिशत घरपरिवारले ऋण लिने गरेकोमा सबै भन्दा बढी ३४.२० प्रतिशत घरपरिवारले सहकारीबाट ऋण लिने गरेका छन् । ऋण लिने नलिने तथा श्रोत अनुसार ऋण लिने घरघुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको गरिएको छ ।

तालिका नं. २५ : ऋण लिने नलिने तथा श्रोत अनुसार ऋण लिने घरघुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	घरघुरी संख्या		श्रोत अनुसार ऋण लिने घरघुरी संख्या						
	ऋण लिने	ऋण नलिने	बैंक	सहकारी	समूह वा संस्था	साहु महाजन	नातेदार	अन्य	
१	१०५२	४०९	१०२	४८७	२९१	१८	१००	५४	
२	८२१	२६९	४८	२९७	३१५	१६	९५	५०	
३	९८१	४५४	११५	२७७	४००	४८	१२९	१२	
४	९२१	३१८	२९	६२६	१६५	६८	३२	१	
५	६९३	४०६	८९	२७४	२१२	७०	४८	०	
६	७३५	६१३	१०९	२१४	२३०	३१	१२७	२४	
७	८४४	६०५	१८८	१६३	२३०	२२	२१६	२५	
८	६२७	७०४	१३७	११९	१५१	२८	१७२	२०	
९	९२३	५९९	१३०	२६६	२७८	८१	१६८	०	
१०	५७८	१११९	७९	११७	१७१	४८	७९	८४	
११	८१६	३२८	१५७	२३१	३२८	५८	३५	७	
जम्मा	८९९१	५८२४	११८३	३०७१	२७७१	४८८	१२०१	२७७	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.१३ उद्देश्यका आधारमा ऋण लिने घरधुरी

ऋण लिने ६०.७ प्रतिशत घरपरिवार मध्ये सर्वैभन्दा बढी ५२.७५ प्रतिशत घरायसी कार्यको लागि ऋण लिने गरेका छन् । उद्देश्यका आधारमा ऋण लिने घरधुरी सम्बन्धि विवरण देहायको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. २६: उद्देश्यका आधारमा ऋण लिने घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	उद्देश्यका आधारमा ऋण लिने परिवार								
	घरायसी कार्य	कृषि/ पशुपालन	उद्योग/ व्यापार	सामाजिक/ धार्मिक कार्य	शिक्षा	औषधी उपचार	बैदेशिक रोजगार	अन्य	जम्मा
१	५८१	७१	६५	७	५८	१९७	५७	१६	१०५२
२	३६१	७४	५६	१०	८९	१४९	५१	३१	८२१
३	४४१	१५४	५४	१६	८८	१४८	६१	१९	९८१
४	५८३	१०७	६८	०	४०	८२	४१	०	९२१
५	३४४	९१	४९	७	३७	१२४	४१	०	६९३
६	३३९	९६	६६	९	३९	१३२	३४	२०	७३५
७	३७५	८३	४०	४	८१	१५१	६१	४९	८४४
८	४००	२३	३५	५	३५	९५	३०	४	६२७
९	५१५	६०	६६	३	६०	१७१	३८	१०	९२३
१०	३२९	५३	४१	१	३८	८३	१५	१८	५७८
११	४७५	७५	४१	२	४२	१३४	३९	८	८१६
जम्मा	४७४३	८८७	५८१	६४	६०७	१४६६	४६८	१७५	८९९१

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.१४. कृषि सामग्री प्रयोग गर्ने घरधुरी

नगरपालिकाका कृषक घरधुरीहरु मध्ये विभिन्न कृषि सामग्री प्रयोग अनुसारको घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको गरिएको छ ।

तालिका नं. २७: कृषि सामग्री प्रयोग अनुसार घरधुरी विवरण

वडा नम्बर	गोठेमल	उन्नत बीउविजन	युरिया	पोटास	डिएपी	रासायनिक औषधी	जैविक विषादी
१	८६५	६७९	१२२२	१९५	१२१३	४२	२६
२	६२३	११६	६६१	३८	६४६	२०	६
३	८२९	५०८	१०५३	१९६	१०४४	१४८	३०
४	७१८	४०४	९१०	१३३	८९९	६५	१९
५	६५४	३६८	८२९	१२१	८१९	७९	२७
६	५८५	३२३	८४४	१५४	८०६	२४२	१९७
७	७७५	३५१	१०६७	११६	९७४	१९	३७
८	६३७	२८७	७७६	६७	७२८	७६	११
९	९४०	६५७	९२०	१७४	६२१	६१	२९
१०	७३५	२९९	९१५	११४	८६७	१२५	७

वडा नम्बर	गोठेमल	उन्नत बीउविजन	युरिया	पोटास	डिएपी	रासायनिक औषधी	जैविक विषादी
११	५९७	३६२	६३७	६४	६०२	५०	१०
जम्मा	७९५८	४३५४	९८३४	१३७२	९२१९	९२७	३९९

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.१५ उन्नत कृषि प्रविधि, सामग्री र साधन उपयोगको स्थिति

यस नगर क्षेत्रमा कृषकहरूले उपयोग गरेका कृषि सामग्रीहरू देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २८: कृषि सामग्री प्रयोग अनुसार घरधुरी विवरण

वडा नं.	गोठेमल (डोको)	उन्नत बीउ विजन (केजी)	युरिया (केजी)	पोटास (केजी)	डिएपी (केजी)	रासायनिक औषधी (केजी)	जैविक विषादी (केजी)
	औषत	औषत	औषत	औषत	औषत	औषत	औषत
१	१३२.४	३०.२	३४.९	४.०	३६.५	०.०	०.०
२	११७.४	१५.५	४४.१	०.०	२३.१	०.०	७.२
३	४०.२	७.१	६८.७	१३.७	५९.१	२.८	२.५
४	९५.८	३०.४	५३.२	१४.५	५०.०	६.७	४.६
५	१०४.७	६०.०	१२२.३	१४.९	१०१.०	०.०	३४.८
६	७८.१	२१.४	४१.८	०.०	४७.९	०.०	०.६
७	८७.४	१७.८	३४.२	२५.३	२०.४	०.०	७.६
८	४०.२	६७.३	६२.८	३७.५	६५.४	९.७	१६.०
९	१०२.७	२६.९	३१.७	१५.४	२७.६	४.३	०.९
१०	४२.७	३५.१	६०.०	२३.७	६३.५	२३.०	२.७
११	२२१.६	५२.७	१००.९	११.३	१०६.१	२०.६	३.९

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

४.१६ कृषि वालीमा लाग्ने रोग किराको विवरण

यस क्षेत्रमा साधारणतया तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न वाली, दलहन तथा नगदेवालीमा लाग्ने रोग तथा किराहरू सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. २९: कृषि वालीमा लाग्ने रोग किरा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	कृषि वाली	रोग तथा किराको नाम
१	तरकारी वाली	डहुवा, पाउडरी मिल्ड्यु, मोज्याक भाइरस, फल कुहाउने औंसा, वन्दामा लाग्ने पुतलीको लार्भा, गभारो, लाही किरा
२	फलफूल खेती	पाउडरी मिल्ड्यु, कोत्रे, मधुवा किरा, पतेरो, गभारो, फल कुहाउने औंसा
३	खाद्यान्न वाली	ब्लाष्ट, खैरा, डहुवा, फौजी किरा, फड्के किरा, पतेरो, गभारो, हिस्पा किरा, पातवेरुवा, फेद कटुवा
४	दलहन वाली	ओइलाउने, जरा कुहिने, डहुवा, गभारो (कोसामा लाग्ने), पात वेरुवा
५	तेलहन वाली	डाँठ कुहिने, डाउनी मिल्ड्यु
६	नगदे वाली	सिंङुरे रोग

स्रोत : कृषि सेवा केन्द्र र समुह छलफल, २०७४

४.१७. पशुपंक्षीमा लाग्ने रोगको विवरण

पशुपक्षीहरूमा देखा पर्ने गरेका रोग तथा किराहरूको प्रकोप सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३०: पशुपक्षीमा लाग्ने रोग र किरा सम्बन्धी विवरण

पशुपक्षी जन्य उत्पादन	रोगको नाम	घरैमा उपचार गराउने	भेटेरनरीमा उपचार गराउने
पशु	भगागुते, चरचरे, खोरेत, एन्फेक्स, पी.पी.आर, एन यूरिया, डर्माटाइटिस, डायरिया, पाइरेक्सिसिया, रिटेनप्रोसेन्टा, रिस्टोक्रिया, एनोरेक्सिस, एल एफ, राउन्डओम, टेपओम, महोस्ट, टिक्स, लाइस, सर्भिसाइटिस, भेट्राइटिस, पायोमेट्रा, स्वइन फिबर	१५ प्रतिशत	८५ प्रतिशत
पंक्षी	एक्सीडिपेसिस, कोराइजा गम्बरो, सि आर डी, सल्मोनेलासिस, रानिखेट, फवल फुक्स, हवाइडाइरिया	१५ प्रतिशत	८५ प्रतिशत
माछा	यु.डि.यस., कत्ला भर्ने		

स्रोत : पशु सेवा केन्द्र र समुह छलफल, २०७४

४.१८ कृषि फर्म, एग्रोभेट र नर्सरी सम्बन्धी विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कृषि फर्म, एग्रोभेट र नर्सरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३१: कृषि फर्म, एग्रोभेट र नर्सरी सम्बन्धी विवरण

वडा नं	कृषि फर्म र नर्सरी संख्या		
	कृषि फर्म	एग्रोभेट	कृषि नर्सरी
१	७	२	-
२	३	२	-
३	७	३	१
४	-	-	-
५	१	-	-
६	१	९	-
७	३	२	१
८	-	७	-
९	-	६	-
१०	२	१	१
११	-	१	-
जम्मा	२३	३३	३

स्रोत : समुह छलफल, २०७४

४.१९ आयात निर्यातको स्थिति

नगरपालिकाको निकासी र आयातको अवस्थालाई हेर्दा कृषिजन्य वस्तुको निर्यात हेर्दा सबै भन्दा बढि धान १०,७५९ मे.टन निर्यात हुने गरेको देखिन्छ । त्यसै गरि केरा, आँप, लिचि, स्याउ र सुन्तला जस्ता फलफूल आयात गरिएको

देखिन्छ । आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ को कृषिजन्य वस्तुको आयात तथा निर्यातको परिमाणत्मक स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ३२ : परिमाण अनुसार आयात तथा निर्यात सम्बन्धी विवरण

निर्यात तथा आयात हुने प्रमुख कृषि उपजको नाम	इकाई	निर्यात हुने परिमाण	आयात हुने परिमाण
खाद्यान्न			
धान	मे.ट.	१०,७५९	१,१००
गहुँ	मे.ट.	४,४३३	४००
मकै	मे.ट.	१,२१७	३००
तरकारी र फलफुल			
बन्दा	मे.ट.	५५.७५	५०
टमाटर	मे.ट.	७	३०
काउली	मे.ट.	५०.५	३५
केरा	मे.ट.		१०.५
आँप	मे.ट.		९.५
लिचि ,सुन्तला तथा स्याउ	मे.ट.		४०
दलहन			
मसुरो	मे.ट.	८७.५	
अरहर	मे.ट.	८	
तोरी	मे.ट.	८.५	
पशुजन्य उत्पादन			
माछा	क्विन्टल	२०	८०३
मह	क्विन्टल	२.२	
दुध तथा दुधजन्य उत्पादन	लिट्र	५००७००	५००
मासु तथा मासुजन्य उत्पादन	क्विन्टल	१८,०६०	७००
अण्डा	क्यारेट	१५००००	

समुह छलफल, २०७२

४.२० सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

वि.स. २०७३ असार मसान्त सम्म नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ३३ : नगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	संघ/संस्थाको नाम ठेगाना	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	शेयर सदस्य विवरण			बचत	ऋण लगानी
			महिला	पुरुष	जम्मा		
बचत तथा ऋण							
१	विपन्नता मुक्ती स्वा. बचत तथा ऋण स.सं.लि.बारबर्दिया ६	बारबर्दिया ५ देखि ८	४८६	३६३	८४९	१०१२७७७७	८६६०६०४५
२	बिहान बचत तथा ऋण स.सं.लि.बारबर्दिया २	बारबर्दिया १ देखि ३	५९	१६१	२२०	१६७९२६९	१३४९५७०
३	भैरव स्वा.बचत तथा ऋण स.सं.लि.बारबर्दिया ४	बारबर्दिया ४ र ५	६३४	३४४	९७८	३८७२२७६४	७३०९८७७३
४	धनलक्ष्मी बचत तथा ऋण स.सं. लि. बारबर्दिया ३	बारबर्दिया १ देखि ८	७४	२२०	२९४	४२५२०५	३४७६०३
५	जनजागृति स्वा.बचत तथा ऋण स.सं.लि.बारबर्दिया १०	बारबर्दिया ८ देखि ११	१५८	२०१	३५९	५२५०८६२	६८७६९०३
६	मौला कालिका बचत तथा ऋण स.सं.लि. बारबर्दिया ९	बारबर्दिया ५ देखि ११	५५	१७७	२३२	१०३४२८३	२०११२७७
७	समाज कल्याण स्वा.बचत तथा ऋण स.सं.लि. बारबर्दिया ३	बारबर्दिया १ देखि ३	१५१	१५७	३०८	४१५३९०	३०००००
८	सूर्योदय बचत तथा ऋण स.सं.लि.बारबर्दिया ४	बारबर्दिया ४ र ५	१४९	१९६	३४५	५१२२४०२	७३७५६००
९	सैदान बचत तथा ऋण स.सं.लि.बारबर्दिया ५	बारबर्दिया ५ देखि ८	२१८	१८४	४०२	६५६४८९९	१३६३५६०५
१०	सदाशिव बचत तथा ऋण स.सं.लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया	२००	४८२	६८२	२७३०७३६९	३८१५७३७८
११	संगम महिला बचत तथा ऋण स.सं.लि. बारबर्दिया ११	बारबर्दिया ८ देखि ११	२२४	०	२२४	१७०३३१७	२३४२७००
१२	सिम्ताली बचत तथा ऋण स.सं.लि. बारबर्दिया ७	बारबर्दिया ८ देखि ११	६४	६९	१३३	१८३३२०५	२७२३६२८
जम्मा			२४७२	२५५४	५०२६	१००१८६७४२	२३४८२५०८२

सि. नं.	संघ/संस्थाको नाम ठेगाना	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	शेयर सदस्य विवरण			बचत	ऋण लगानी
			महिला	पुरुष	जम्मा		
बहुउद्देश्यीय							
१	अग्रता शक्ति महिला विकास बहुउद्देश्यीय स.सं.लि. वारवर्दिया १०	वारवर्दिया ८ देखि ११	२८२	०	२८२	८५४५८८	१३९००६५
२	बुढान कृषक बहुमुखी स.सं लि. वारवर्दिया ४	वारवर्दिया	१४	६७	८१	८८६०८०	२३४१
३	पौरखी महिला कृषक बहुमुखी स.सं.लि. वारवर्दिया ८	वारवर्दिया ८	४७	०	४७	१०६९९०	३५४३९५
४	शहिद कृषक बहुमुखी स.सं.लि. वारवर्दिया ४	वारवर्दिया ४ र ५	१	२६	२७	१०९००	१२०९४६
५	शक्ति महिला जागृति स.सं लि. वारवर्दिया ५	वारवर्दिया ४ र ५	३२३	०	३२३	६६५४१६	११३६०३५
जम्मा			६६७	९३	७६०	२५२३९७४	३००३७८२
कृषि							
१	अन्तरनिर्भर कृषि स.सं.लि. वारवर्दिया १०	वारवर्दिया ९ र ११	१९५	८८	२८३	९७५३६४	१८८४३०४
२	वाटिका साना किसान कृषि स.सं.लि. वारवर्दिया ९	वारवर्दिया ८ देखि ११	६३५	०	६३५	२८४०५६५	७९०१९००
३	बरपिपल कृषि स.सं.लि., वारवर्दिया ६	वारवर्दिया ५ देखि ८	२७०	३१७	५८७	३७०३३६४	७४१०६००
४	बुढी भवानी कृषि स.सं.ली, वारवर्दिया ७	वारवर्दिया ५ देखि ८	९	२३	३२	०	०
५	भागिरथी कृषि स.सं.लि. वारवर्दिया ४	वारवर्दिया ४ र ५	२९	०	२९	१०५३२५	१५२५००
६	दिया महिला कृषि स.सं लि. वारवर्दिया १०	वारवर्दिया ८ र ११	३९३	०	३९३	४५८०८०	१३६७९४०
७	देउतीबज्यै कृषि स.सं.लि. वारवर्दिया ३	वारवर्दिया ३	४५	३१	७६	४५४९३	६२६६८
८	दौना बेवरी कृषि स.सं. लि. वारवर्दिया ७	वारवर्दिया ५, ६, ७ र ८	७	३२	३९	६४१४०	१५७३००
९	गाँउघर सानाकिसान कृषि स.सं लि. वारवर्दिया ६	वारवर्दिया ५ देखि ८	६४७	०	६४७	४९९७०३	९९०६६८

सि. नं.	संघ/संस्थाको नाम ठेगाना	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	शेयर सदस्य विवरण			बचत	ऋण लगानी
			महिला	पुरुष	जम्मा		
१०	जमुना महिला कृषक स.सं. लि. बारबर्दिया ४	बारबर्दिया ४ र ५	८२	०	८२	३६२५४७	०
११	जमर्को कृषि स.सं.लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया ५ देखि ११	४८	११७	१६५	१५८११९९	१५८११९९
१२	जलजला कृषि स.सं.लि. बारबर्दिया २	बारबर्दिया १, २ र ३	८५	१६६	८५१	४८३२००	२५८४५०
१३	जय हनुमान कृषि स.सं.लि. बारबर्दिया ८	बारबर्दिया ५, ६, ७ र ८	६	१९	२५	५५५१७९	६२९५००
१४	कन्याराजा कृषि स.सं.लि. बारबर्दिया ८	बारबर्दिया ५, ६, ७ र ८	७७	१४	९१	२१४३४६	२९४०३७
१५	करुवा कृषि कृषि स.सं. लि. बारबर्दिया ४	बारबर्दिया ४ र ५	२२	६	२८	०	०
१६	कैलाशपती कृषक स.सं. लि. बारबर्दिया ५	बारबर्दिया ५	५	४७	५२	३१५६९२	३२९२४७
१७	लौवापाइला कृषि स.सं.लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया ५, ६, ७ र ८	६५	११	६९	९७४४३	२३५८०५
१८	निगरानी महिला कृषि स.सं. लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया ५ देखि ८	३१२	०	३१२	६७५४८०	१२१२०००
१९	नौलोकिरण कृषि स.सं.लि. बारबर्दिया २	बारबर्दिया १ देखि ३	२४	२	२६	३१४२०	३७४८००
२०	प्रसन्न महिला स.सं. लि. बारबर्दिया ५	बारबर्दिया ४ र ५	३०७	०	३०७	७०६१११	९३००२६
२१	श्रमजिवी कृषि स.सं. लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया ५ देखि ८	१८	७	२५	०	०
२२	स्वच्छ महिला कृषि स.सं. लि. बारबर्दिया ३	बारबर्दिया १ देखि ३	५१३	०	५१३	७८८३७९	१३३९७३९
२३	साना किसान कृषि स.सं. लि. बारबर्दिया ४	बारबर्दिया ४ र ५	८४५	५०४	१३४९	४६८०४९७५	९४०१२१६५
२४	थोपाथोपा सानाकिसान कृषि स.सं. लि. बारबर्दिया ३	बारबर्दिया १ देखि ३	६६०	०	६६०	३७९५७९	५०४५७६८
२५	उर्जाशिल कृषि स.सं.लि. बारबर्दिया २	बारबर्दिया १ देखि ३	४	३६	४०	१२४५०	६५०००
	जम्मा		५३०३	१४२०	७३१६	६१७०००३४	१२६२३५६१६
दुग्ध उत्पादक							

सि. नं.	संघ/संस्थाको नाम ठेगाना	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	शेयर सदस्य विवरण			बचत	ऋण लगानी
			महिला	पुरुष	जम्मा		
१	जनकल्याण दुग्ध उत्पादक स.सं.लि. बारबर्दिया ९	बारबर्दिया ८ देखि ११	२३	११३	१३६	७३४८३७	८२६८६९
२	पिपल दुग्ध उत्पादक स.सं.लि. बारबर्दिया ३	बारबर्दिया १ देखि ३	२०	३३	५३	१४५५५	६६००
३	पदनाह दुग्ध उत्पादक स.सं.लि. बारबर्दिया ४	बारबर्दिया ४ र ५	१२	८८	१००	७५३९३८	८५३८११
जम्मा			५५	२३४	२८९	१५०३३३०	१६८७२८०
उपभोक्ता							
१	विगोलरति उपभोक्ता स.सं.लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया ५ देखि ८	०	०	०	२१५६२१	४७८३००
२	दिप उपभोक्ता स.सं.लि. बारबर्दिया ५	बारबर्दिया ४ र ५	८९	३१	१२०	१०८७७०	८५३२२०
३	सुनगाभा उपभोक्ता स.सं.लि. बारबर्दिया ९	बारबर्दिया ५ देखि ११	३९	१६२	२०१	५१९९२३९	२४४२५६८
४	संघारी कल्याण उपभोक्ता स.सं.लि. बारबर्दिया १	बारबर्दिया १ देखि ३	२३	१८	४१	१००८३५	७७४३०
५	उदय उपभोक्ता स.सं.लि. बारबर्दिया २	बारबर्दिया १ देखि ३	१५	६४	७९	२९८७७७७५	४०३३५६३६
जम्मा			१६६	२७५	४४१	३५५०२२४०	४४१८७५४
अन्य							
१	जरुवा जडिवुठी स.सं.लि. बारबर्दिया ३	बारबर्दिया १ देखि ३	७	१८	२५	०	०
२	शुभलाभ पशु विकास स.सं.लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया	११	३२	४३	१३७००	३७२०००
३	सूर्यतारा मौरी पालन स.सं.लि. बारबर्दिया ६	बारबर्दिया ५ देखि ११	१४	२२	३६	१४३७५	६९९५००
जम्मा			३२	७२	१०४	२८०७५	१०७५००

स्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, बर्दिया, २०७४

४.२१ नगरपालिका क्षेत्रका वित्तिय संस्थाहरूको विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका वित्तिय संस्थाहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३४ : वित्तिय संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	वित्तिय संस्थाको नाम	ठेगना
१	एन. आई. सी. एसिया विकास बैंक	वडा नं. ६ जयनगर
२	भार्गव विकास बैंक	वडा नं. ६ जयनगर
३	ग्रामिण विकास बैंक	वडा नं. ६ जयनगर
४	लघु वित्त	वडा नं. ६ जयनगर

स्रोत : समुह छलफल, बर्दिया, २०७४

४.२२ नगरपालिका क्षेत्रका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण (प्राकृतिक धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)

नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३५ : नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण

क्र.सं.	स्थलको नाम	वडा	स्थलको महत्व	कैफियत
१.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको क्षेत्र	१,२,३,७,८,९	जैविक विविधता	
२.	मध्यवर्ती क्षेत्र	१,२,३,७,८,९	जैविक विविधता	
३.	सतखलवा ताल	९	ऐतिहासिक, प्राकृतिक	
४	सदाशिव मन्दिर	५	दर्शन, पुजापाठ, मनले चिताएको पुरा हुने विश्वास	
५	बरहो बरदिया मण्डप	५	ऐतिहासिक	
६	बनबाबा मन्दिर		दर्शन, पुजापाठ	
७	कुमुराघाट मन्दिर	२	माघे संक्रान्तिमा मेला तथा दर्शन	
८	महादेव मन्दिर		दर्शन, पुजापाठ	
९	फेनापति थनुवा र मन्दिर		धार्मिक	
१०	बनदेवी मन्दिर	३	दर्शन, पुजापाठ	
११	राधाकृष्ण मन्दिर	६	दर्शन, पुजापाठ	
१२	बिक्री भवानी थनुवा	११	दर्शन, पुजापाठ	
१३	भैरव नाथ मन्दिर	४	मेला, दर्शन, पुजापाठ	
१४	रानी जरुवा	२, ३	जलाधार	
१५	कुम्भर अड्डा	१०	ऐतिहासिक स्थल	
१६	बौद्ध विहार	७	धार्मिक	
१७	मलङ्गशाह बाबा मस्जिद	४	नगरपालिकाको एउटा मात्र मस्जिद	
१८	देउपुरुवा मरुवा	१	धार्मिक	
१९	पाँचधाम मन्दिर	८	धार्मिक	

स्रोत : समुह छलफल, २०७४

४.२३ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

बारबर्दिया नगर भित्रका विभिन्न प्रकृतिका व्यापार व्यवसायहरू उद्योग तथा वाणिज्य का रूपमा घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय बर्दियामा दर्ता भएका छन् । प्रकृति अनुसार आ.व. २०७३/०७४ भित्रमा दर्ता भएका यस नगरका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३६ : प्रकृति अनुसारका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	व्यापार, व्यवसाय (उद्योग) विवरण	संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या	क्र. सं.	व्यापार, व्यवसाय (उद्योग) विवरण	जम्मा संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या
उद्योगमा दर्ता भएको							
१	फर्निचर तथा स मिल	८	४६	१५	साउण्ड सर्भिस तथा टेण्ट	२	४
२	स्टील फर्निचर	१	१	१६	आर्ट	१	१
३	ईटा भट्टा	३	१०२	१७	मोटरसाइकल मर्मत	२	६
४	होटेल तथा रेष्टुरेन्ट	४१	८२	१८	छालाका वस्तु निर्माण तथा प्रसोधन उद्योग	१	१४
५	ग्रील गेट सटर	२२	५३	१९	फोटो स्टुडियो	२	४
६	निर्माण व्यवसायी	२१	११३	२०	कम्प्युटर तालिम	५	९
७	राइस मील	८०	२२०	२१	सिलाइ कटाइ ज्यालादारी	९	१३
८	प्रा.ली.(चामाल, पिठो र तेल विक्रि)	१	५	२२	सिलाइ कटाइ प्रशिक्षण केन्द्र	३	४
९	सिमेन्ट टायल, ब्लक,रिड आदि उद्योग	१४	३७	२३	कृषि तथा वन नर्सरी फर्म	२	१०
१०	डेरी उद्योग	२	४	२४	पशुपालन फर्म	१०	२५
११	बरफ उद्योग	१	४	२५	मौरी फर्म	३	५
१२	भुजा उद्योग	१	२	२६	कुखुरा (पोल्ट्री)फर्म	११	२६
१३	मैन वत्ति उद्योग	१	३	२७	माछा पालन फर्म	१	२
१४	फलफुल जुस उद्योग	१	२	२८	तरकारी खेति फर्म	२	८
	जम्मा	१९७	६७४			५४	१३१
बाणिज्यमा दर्ता भएको							
१	रेडिमेड तथा थान कपडा	५१		१७	साइकल तथा पाटपुर्जा	१५	
२	जुत्ता चप्पल	१५		१८	मोटरसाइकल पाटपुर्जा	-	
३	इलेक्ट्रोनिक्स (मोबाइल, रेडियो,टिभी,घडी, कम्प्युटर)	३६		१९	सुनचादीका गहना	५	
४	इलेक्ट्रीकल (विद्युतिय सामान)	११		२०	सुगन्धित तेल	१	
५	मनी ट्रान्सफर (रेमिट्यान्स सेवा)	४		२१	कास्मेटिक (श्रृंगार)	२०	
६	एग्रोभेट (मदखाद, विउविजन, किटनासक औषधि)	१२		२२	पशु खरिद विक्री	१	
७	स्टेशनरी	१२		२३	दाना तथा चल्ला सप्लायर्स	२	
८	मदिरा तथा पेय पदार्थ	२६		२४	किराना पसल	१२५	
९	हार्डवायर	२८		२५	तरकारी तथा फलफुल	७	
१०	शीशा	१७		२६	साउण्ड सर्भिस	-	
११	भाँडा वर्तन	५		२७	सोलार प्यानल	१	
१२	मोटर पार्टस	३		२८	प्लास्टीक समान	८	

क. सं.	व्यापार, व्यवसाय (उद्योग) विवरण	संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या	क. सं.	व्यापार, व्यवसाय (उद्योग) विवरण	जम्मा संख्या	प्रत्यक्ष रोजगार संख्या
१३	काठ, दाउरा, फर्निचर खरिद विक्री	९		२९	ग्याँस डिलर	३	
१४	खाद्य सामाग्री	३०		३०	गीफ्ट तथा खेलौना	२	
१५	गल्ला खरीद	१३		३१	चस्मा पसल	१	
१६	कृषि औजार	३		३२	टीनको बाकस	२	
	जम्मा	२७५				१९३	

स्रोत : घरेलु तथा साना उद्योग बर्दिया २०७४

परिच्छेद ५ : सामाजिक स्थिति

यस परिच्छेदमा शिक्षा, स्वास्थ्य, मानव संसाधन, लक्षित वर्ग, खेलकुद आदि क्षेत्रसँग सम्बन्धित विवरण समावेश गरिएको छ ।

५.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका शिक्षण संस्थाहरूमा पूर्व प्राथमिक तहको पढाइ हुने प्राथमिक तहदेखि उमावि सम्म पढाइ हुने विद्यालयहरूको किसिम सहित देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

५.१.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३७ : नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

बाल विकास केन्द्र	क्याम्पस	विद्यालय														
		आधारभूत १-५			आधारभूत ६-८			मावि ९-१०			मावि ११-१२			कुल जम्मा		
सामुदायिक	सामुदायिक	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा
९३	२	२०	६	२६	९	७	१६	८	३	११	६	०	६	४४	१६	६०

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

५.१.२ क्याम्पस सम्बन्धी विवरण

यस नगर क्षेत्रभित्र रहेका क्याम्पस, ती संस्थाहरू रहेको स्थान, सञ्चालित कार्यक्रम तथा विद्यार्थी संख्या सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३८ : नगरपालिकामा रहेका क्याम्पस सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	क्याम्पसको नाम	ठेगाना	सञ्चालित कार्यक्रम तथा तह	बिद्यार्थी संख्या		
				छात्र	छात्रा	जम्मा
६	शदाशिव बहुमुखी क्याम्पस	जयनगर	मानविकी, शिक्षा (स्नातक)	४३	११६	१५९
१०	जनसेवा बहुमुखी क्याम्पस	धधवार	व्यवस्थापन, मानविकी (स्नातक)	३३	४७	८०

स्रोत : सम्बन्धित क्याम्पसको अभिलेख, २०७४

५.१.३ सामुदायिक पूर्व प्रथमिक कक्षाका विद्यार्थी विवरण

नगरपालिकामा रहेका सामुदायिक बाल विकास केन्द्रमा अध्ययनरत पूर्व प्रथमिक कक्षाका विद्यार्थी तथा नयाँ भर्ना सम्बन्धी विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ३९ : पूर्व प्रथमिक कक्षाका विद्यार्थी तथा नयाँ भर्ना सम्बन्धी विवरण

जम्मा			दलित			जनजाति			अन्य			नयाँ भर्ना		
छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
९३४	९४५	१८७९	९५	९७	१९२	७३१	७४०	१४७१	१०८	१०८	२३२	६८८	६९१	१३७९

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

५.१.४ बालबिकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थी विवरण

नगरपालिका भित्र संचालन भएका बालबिकास केन्द्र र विद्यार्थीहरु सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४० : बालबिकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको विवरण

आधारित		स.का.को संख्या			बालबालिकाको संख्या		
विद्यालय	समुदाय	महिला	पुरुष	जम्मा	केटी	केटा	कुल
५५	३८	९१	२	९३	१२१५	११५३	२३६८

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

५.१.५ तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी विवरण

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरुमा अध्ययन गर्ने छात्रछात्राको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ४१ : तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी विवरण

तहगत रुपमा विद्यार्थीहरुको संख्या									
कक्षा १-५					कक्षा ६-८				
छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति	छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति
३७९४	४०५३	७८४७	८०६	४४३४	२२४५	१९५७	४१२८	४४७	४०८५
कक्षा ९-१०					कक्षा ११-१२				
छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति	छात्रा	छात्र	जन्मा	दलित	जनजाति
१४८९	११५६	२६४५	१५०	१९८७	१६६	११८	२८४		

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

५.१.६ विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

जिल्ला शिक्षा कार्यालयको अभिलेख अनुसार नगरपालिका अन्तर्गत रहेको १४८ जना बालबालिका विद्यालय बाहिर रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धि विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ४२ : विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका			बाहिर हुनका कारण		
छात्रा	छात्र	जम्मा	अपाङ्गता	आर्थिक कारण	अन्य कारण
५३	९५	१४८	१३	३९	९६

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

५.१.७ विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा रहेका विद्यालयहरुमा भर्ना भइ अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको संख्या सम्बन्धी लैङ्गिक तथा जातिगत आधारमा विवरण देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ४३ : अध्ययनरत विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	टोल	अध्ययनरत कुल विद्यार्थी संख्या						
				छात्रा	छात्र	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा
१	बालविद्या आवि	१०	सिम्राहवा	१७४	१६०	३३४	३	१९२	१३९	३३४
२	भगवति प्रावि	९	ढकैला	६०	७२	१३२	४७	६	७९	१३२
३	अमर शहिद दशरथ मावि	९	खैरेनी	२१८	२३५	४५३	६०	२८५	१०८	४५३
४	विजय प्रावि	११	विजयनगर	१०४	१०६	२१०	१	३२	१७७	२१०
५	धर्मभक्त मावि	९	कतर्निया	३४८	२८५	६३३	३३	३०७	२९३	६३३
६	फगुना प्रावि	८	बकलभार	५२	४३	९५	५	१७	७३	९५
७	जनचेतना प्रावि	१०	धधवार	४९	६५	११४	६	२३	८५	११४
८	जनज्योति मावि	९	बनगाई	२६२	२६३	५२५	१२०	२०१	२०४	५२५
९	जनसेवा मावि	१०	बैदी	४५३	३७०	८२३	१४	५४२	२६७	८२३
१०	करुना प्रावि	९	बनगाई	५७	५१	१०८	१७	१५	७६	१०८
११	किसान मावि	११	पचखलुवा	१६३	१४४	३०७	६	२३८	६३	३०७
१२	किस्नासार प्रावि	८	थानफेना	२३	१८	४१	५	०	३६	४१
१३	मजदुर प्रावि	१०	लम्कीफाँट	७९	७५	१५४	३०	२६	९८	१५४
१४	नेपाल प्राज्ञिक आवि	११	जव्दी	१५२	१५१	३०३	२४	१५३	१२६	३०३
१५	शहिद प्रावि	१०	गौमस्ता	५१	३९	९०	०	२०	७०	९०
१६	शिंह आवि	११	बेलभार	२०२	२०६	४०८	३४	२५६	११८	४०८
१७	युवक आवि	८	थानफेना	२०३	१८२	३८५	३१	१९२	१६२	३८५
१८	गौतम बुद्ध आवि	३	जव्वरपुर	१३३	१४२	२७५	२	२६१	१२	२७५
१९	हमाल कविला प्रावि	१	लौगहवा	५५	६७	१२२	०	०	१२२	१२२
२०	जलजला दिपज्योति प्रावि	३	बनियाभार	१८	२८	४६	२	०	४४	४६
२१	जनचेतना प्रावि	२	नरायणपुर	१३६	१३८	२७४	७	१७२	९५	२७४
२२	जनता प्रावि	१	बन्टरीया	५०	६४	११४	१	२३	९०	११४
२३	नेपाल राष्ट्रिय मावि	३	बेलुवावज्जा	४५१	४५१	९०२	३५१	३५५	१९६	९०२
२४	सरस्वाति आवि	१	जमुनिया	४५९	३९८	८५७	६५	५७९	२१३	८५७
२५	शान्ती आवि	२	कुम्रागाउँ	१९५	१५७	३५२	३०	१४७	१७५	३५२

क.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	टोल	अध्ययनरत कुल विद्यार्थी संख्या						
				छात्रा	छात्र	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा
२६	युवक मावि	२	जोगीगाउँ	४६४	४४२	९०६	४१	६५३	२१२	९०६
२७	गुरुजन शक्ति प्रावि	४	बनघुस्री	७४	६०	१३४	२	३९०	-२५८	१३४
२८	जनशक्ति आवि	५	चैनपुर	१७१	१२९	३००	१३	१४०	१४७	३००
२९	ज्वाला जनजागृति प्रावि	४	घोरपीडा	५३	३९	९२	४	२०	६८	९२
३०	कुशमादेवी आवि	४	पदनाहा	२५५	२१३	४६८	१	२६०	२०७	४६८
३१	पाञ्चजन्य मावि	४	पदनाहा	५७७	४१२	९८९	३७	८३९	११३	९८९
३२	शिव प्रावि	४	पदनाहा	५७	६८	१२५	०	२५	१००	१२५
३३	अंशुवर्मा मावि	६	जयनगर	५९६	४४७	१०४३	८४	८२६	१३३	१०४३
३४	बाल कल्याण प्रावि	७	सोनपुर	५०	५४	१०४	२	२१	८१	१०४
३५	भगवति प्रावि	७	हर्नावा	४३	३५	७८	०	१८	६०	७८
३६	भनुभक्त मावि	७	सिउनीया	२३२	२११	४४३	२५	२६८	१५०	४४३
३७	जनचेतना प्रावि	५	धोविया	३९	३६	७५	०	१८	५७	७५
३८	जनजागृति प्रावि	६	गुलरा	५१	६०	१११	४	१४	९३	१११
३९	जनप्रिया प्रावि	५	जव्दहवा	५४	५९	११३	१०	१९	८४	११३
४०	जनज्योति आवि	८	औरी	२१३	१७४	३८७	३९	१४७	२०१	३८७
४१	जनता मावि	७	रम्मापुर	३५५	३४५	७००	८६	२८०	३३४	७००
४२	नवज्योति प्रावि	६	शक्तिनगर	१०२	८६	१८८	६३	१८	१०७	१८८
४३	नेपाल राष्ट्रिय आवि	५	तरकापुर	१०९	१०९	२१८	२	१३०	८६	२१८
४४	सरस्वाति प्रावि	८	भगतपुर	४०	४१	८१	३१	०	५०	८१
कुल जम्मा				७६८२	६९३०	१४६१२	१३३८	८१२८	५१४६	१४६१२

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

५.१.८ तहगत तथा सेवाको किसिमको आधारमा शिक्षक

नगर क्षेत्रमा अवस्थित सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षकहरूको तहगत तथा सेवाको किसिमका आधारमा शिक्षकहरूको संख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४४ : तहगतरूपमा शिक्षक संख्याको विवरण

तहगत रूपमा शिक्षक संख्या विवरण २०७४																
स्थायी			अस्थायी तथा करार				राहत तथा सट्टा				सबै तहमा जम्मा					
प्रथमिक तह	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	प्रथमिक तह	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	उच्च माध्यमिक तह	प्रथमिक तह	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	उच्च माध्यमिक तह	अनुदान कोटा	प्रथमिक	निम्न माध्यमिक तह	माध्यमिक तह	उ.मा.तह	जम्मा
८६	२२	१६	२२	५	५	४	७३	३०	११	८	५	१८१	५७	३२	१२	२८२

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय बर्दिया, २०७४

५.१.९ साक्षरताको स्थिति

यस नगरपालिकाको साक्षरता दर ८२.१५ प्रतिशत रहेको छ। लैंगिकताका आधारमा साक्षरताको वडागत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४५ : साक्षरता सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	१५ वर्ष माथिको जनसंख्या			निरक्षर जनसंख्या			साक्षर जनसंख्या			साक्षरता प्रतिशत		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	२६२०	२५३१	५१५१	३४०	६०५	९४५	२२८०	१९२६	४२०६	८७.०२	७६.१०	८१.६५
२	२२६७	२२०७	४४७४	२५७	५०७	७६४	२०१०	१७००	३७१०	८८.६६	७७.०३	८२.९२
३	२६५४	२६९०	५३४४	३०४	५६४	८६८	२३५०	२१२६	४४७६	८८.५५	७९.०३	८३.७६
४	२५६१	२६४०	५२०१	५०६	६६८	११७४	२०५५	१९७२	४०२७	८०.२४	७४.७०	७७.४३
५	२२०१	२२४६	४४४७	२९६	५३८	८३४	१९०५	१७०८	३६१३	८६.५५	७६.०५	८१.२५
६	२५६७	२५३४	५१०१	३२१	५६१	८८२	२२४६	१९७३	४२१९	८७.५०	७७.८६	८२.७१
७	२६९५	२६८१	५३७६	२७७	५५२	८२९	२४१८	२१२९	४५४७	८९.७२	७९.४१	८४.५८
८	२४५६	२४५३	४९०९	३११	५३३	८४४	२१४५	१९२०	४०६५	८७.३४	७८.२७	८२.८१
९	२६८७	२७६३	५४५०	२५२	४२५	६७७	२४३५	२३३८	४७७३	९०.६२	८४.६२	८७.५८
१०	३०३०	२९३०	५९६०	६४५	८८४	१५२९	२३८५	२०४६	४४३१	७८.७१	६९.८३	७४.३५
११	२२७६	२२३३	४५०९	२७१	३६४	६३५	२००५	१८६९	३८७४	८८.०९	८३.७०	८५.९२
जम्मा	२८०१४	२७९०८	५५९२२	३७८०	६२०१	९९८१	२४२३४	२१७०७	४५९४१	८६.५१	७७.७८	८२.१५

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.१.१० कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा

जनगणना २०६८ अनुसार महिला साक्षरता दर ५९.५५ प्रतिशत रहेकोमा २०७४ मा ७७.७८ प्रतिशत पुगी उल्लेखनीय वृद्धि भएको देखिन्छ। यस सम्बन्धि अन्य विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४६ : कुल साक्षरता दरमा महिलाको हिस्सा सम्बन्धी विवरण

विवरण	गणना वर्ष	
	२०६८	२०७४
कुल साक्षरता दर	६७.०५	८२.१५
पुरुष साक्षरता दर	७५.५९	८६.५१

विवरण	गणना वर्ष	
	२०६८	२०७४
महिला साक्षरता दर	५९.५५	७७.७८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र घरघुरी सर्वेक्षण २०७२

५.१.११ पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह तथा लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर

नगरपालिकामा पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह र लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तरको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.४७ : पाँच वर्ष र सो भन्दा माथिका जनसंख्याको तह र लिङ्ग अनुसार शैक्षिकस्तर सम्बन्धी विवरण

लिङ्ग	शैक्षिक स्तर				
	जम्मा	विद्यालय तह	स्नातक तह/स्नातकोत्तर	एमफिल वा पिएचडि	साधारण लेखपढ
पुरुष	३२५७६	२४८२८	९५५	९	६७८५
महिला	३१६६५	२१५२२	६३६	०	९५०७
दुवै लिङ्ग	६४२४१	४६३५०	१५९१	९	१६२९२

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.१.१२ सीपमूलक तालिम प्राप्त मानव संसाधन

गाविसमा शीपमूलक तालिम प्राप्त व्यक्तिहरुको तालिमको तह र समय अनुसारको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.४८ : अवधि अनुसार प्राविधिक तालिम लिने सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	तालिमको नाम	अवधि अनुसार प्राविधिक तालिम लिनेको संख्या														
		१ महिनाभन्दा कम (प्रारम्भिक तह)			१ देखि ६ महिनासम्म (पहिलो तह)			६ देखि १२ महिनासम्म (दोस्रो तह)			१२ महिनाभन्दा वढी (तेस्रो तह)			जम्मा		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	कृषि	१२८७	१३६	१४२३	२७	७८	१०५	७	८	१५	१०	११	२१	१३३१	२३३	१५६४
२	पशुपालन	१००	५९	१५९	१०	१२	२२	२	०	२	२	४	६	११४	७५	१८९
३	वन	७	१७	२४	६	१४	२०	०	०	०	४	५	९	१७	३६	५३
४	कम्प्युटर	३५	४१	७६	१३९	२३७	३७६	१८	४३	६१	२९	४५	७४	२२१	३६६	५८७
५	विद्युत	१	२६	२७	९	९८	१०७	५	१२	१७	१	१४	१५	१६	१५०	१६६
६	मेकानिक्स	१७	१४	३१	२४	४६	७०	०	५	५	०	६	६	४१	७१	११२
७	खाद्य प्रशोधन	१	१	२	१७	३	२०	१	०	१	१	३	४	२०	७	२७
८	सिलाई बुनाई	१७५	१८	१९३	८११	६३	८७४	११४	१५	१२९	५५	१५	७०	११५५	१११	१२६६
९	डकमी	५	२६	३१	४९	१२४	१७३	४	८	१२	२	८	१०	६०	१६६	२२६
१०	कार्पेन्ट्री	१	३	४	३	१६	१९	०	२	२	१	९	१०	५	३०	३५
११	सब ओभरसियर	२	१	३	१	१५	१६	०	१	१	०	८	८	३	२५	२८

क्र.सं.	तालिमको नाम	अवधि अनुसार प्राविधिक तालिम लिनेको संख्या														
		१ महिनाभन्दा कम (प्रारम्भिक तह)			१ देखि ६ महिनासम्म (पहिलो तह)			६ देखि १२ महिनासम्म (दोस्रो तह)			१२ महिनाभन्दा बढी (तेस्रो तह)			जम्मा		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१२	अनमी	१	०	१	१	२	३	०	१	१	१०	८	१८	१२	११	२३
१३	जेटीए	३	७	१०	५	१४	१९	३	७	१०	५	९	१४	१६	३७	५३
१४	ग्रापस्वाका	३	३	६	१	८	९	१	०	१	१	३	४	६	१४	२०
१५	टुर गाइड	१	३	४	४	४	८	१	२	३	०	४	४	६	१३	१९
१५	अन्य	२९	५१	८०	२९	११५	१४४	४	३३	३७	५	२७	३२	६७	२२६	२९३

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.२ स्वास्थ्य स्थिति

नपा क्षेत्रमा स्वास्थ्यसम्बन्धी सेवा सुविधाको लागि नपा भित्र रहेको स्वास्थ्य चौकी बाँसगढी, स्वास्थ्य चौकी डेउढाकला, स्वास्थ्य चौकी बेलवा, कोहलपूर मेडिकल कलेज, भेरी अञ्चल अस्पताल तथा बर्दिया जिल्ला अस्पताल जस्ता स्वास्थ्य संस्था मुल रूपमा रहका छन् । आधुनिक स्वास्थ्य उपचारका अतिरिक्त परम्परागत तथा आयुर्वेदिक उपचार पद्धतीको पनि अनुसरण यस गाविसका बासिन्दाहरूले गर्ने गरेका छन् ।

५.२.१ उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान

नगरपालिकाका नागरिकहरू उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसार सामुदायगत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा बढी अस्पताल जाने घरधुरी रहेको पाइन्छ । सबै भन्दा कम ८.८ प्रतिशत धामी भाँक्री कहाँ जाने घरधुरी रहेको पाइन्छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिका अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. ४९ : उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसार सम्बन्धी विवरण

उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था अनुसार घर परिवार		
जाने स्थान	घरपरिवार	प्रतिशत
गुरुवा, धामी, भाँक्री	१३०५	८.८
स्वास्थ्य चौकी	६९७१	४७.१
अस्पताल(निजी, सरकारी)	४२१०	२८.४
क्लिनिक	२३२९	१५.७
जम्मा	१४८१५	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.२.२ स्वास्थ्य सेवा दिने संस्था वा इकाईको विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र विद्यमान स्वास्थ्य सेवा दिने संस्था वा इकाई सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५० : स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या
१	वि.ई.ओ.एन.सी.(आधारभूत) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	३

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या
२	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	१
३	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	२
४	स्वास्थ्य चौकी	३
५	गाउँ घर क्लिनिक	१९
६	खोप क्लिनिक	२५
७	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	१३५
८	बर्थिङ सेन्टर भएका स्वास्थ्य संस्थाको संख्या	३
९	परिवार नियोजनका ३ विधी (कण्डम, पिल्स, डिपो) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	४
१०	परिवार नियोजन का ५ विधी (कण्डम, पिल्स, डिपो, आई.यु.सि.डी., इम्प्लान्ट) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	३
११	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	१

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

५.२.३ सरकारी स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

यस नगरपालिकामा विद्यमान सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण देहायको तालिका बमोजिम दिइएको छ ।

तालिका नं. ५१ : सरकारी स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	प्रकार	स्थान र वडा	बर्थिङ सेन्टर (हो/होइन)	गाउँघर क्लिनिक संख्या र गते	खोप क्लिनिक संख्या र गते	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
१	बानियाभार स्वास्थ्य चौकी, बानियाभार	स्वास्थ्य चौकी	बानियाभार, वडा नं.३	हो	६ वटा, प्रत्येक महिनाको २, ३, ४, ५, ६, ७ गते)	७ वटा, प्रत्येक महिनाको १९, २०, २१, २२, २३, २४ र २५ गते	२९ जना
२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, मगरागढी	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	मगरागढी, वडा नं. ६	हो	४ वटा, प्रत्येक महिनाको २, ३, ४ र ५ गते	६ वटा, प्रत्येक महिनाको १९, २०, २१, २२, २३ र २४ गते	३९ जना
३	धधवार स्वास्थ्य चौकी, धधवार	स्वास्थ्य चौकी	धधवार, वडा नं. १०	हो	५ वटा, प्रत्येक महिनाको २, ३, ४, ५ र ६ गते	६ वटा, प्रत्येक महिनाको १९, २०, २१, २२, २३ र २४ गते	३७ जना
४	पदनाहा स्वास्थ्य चौकी	स्वास्थ्य चौकी	पदनाहा ४	छैन	४ वटा, प्रत्येक महिनाको २, ३, ४ र ५ गते	६ वटा, प्रत्येक महिनाको १९, २०, २१, २२, २३ र २४ गते	३० जना

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

५.२.४ स्वास्थ्य संस्थाको तीन वर्षको मुख्य मुख्य सुचकहरूको तुलनात्मक स्थिति

नगरपालिका अन्तरगतका स्वास्थ्य संस्थाको तीन वर्षको मुख्य मुख्य सुचकहरूको तुलनात्मक स्थिति सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५२ : स्वास्थ्य संस्थाका मुख्य मुख्य सूचक सम्बन्धी विवरण

क्र.सं	आधारभुत सूचकहरु	मगरागढी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र			बानियाभार स्वास्थ्य चौकी		
		०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१	वि. सि.जी खोपको कभरेज (प्रतिशत)	७७.४८	५८.५६	७६.४	७०	६३	८४
२	डी.पी.टि. ३ खोपको कभरेज (प्रतिशत)	८६.७९	६६.७३	७२.९	७८	६९	७६
३	दादुरा खोपको कभरेज (प्रतिशत)	७९.६५	५३.२८	७४.३	८१	६८	८६
४	प्रोटोकल अनुसार प्रथम पटक गर्भजाँच गराउने गर्भवती महिलाहरुको (प्रतिशत)	६४.०९	५८	७८.६	६५.४	७०	८३
५	प्रोटोकल अनुसार चार पटक गर्भजाँच गराउने गर्भवती महिलाहरुको (प्रतिशत)	४४	४१	४७	६४.७	७२	७२
६	१८० आइरन चक्की पाएका गर्भवतीहरुको (प्रतिशत)	४४	४१	४७	६४.७	७२	७२
७	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका गर्भवती महिलाहरुको (प्रतिशत)	५७.८०	४८	४९	८०.४	८५.३	८१
८	सुत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र पहिलो जाँच गराएका आमाहरुको (प्रतिशत)	५७.८०	४८	४९	८०.४	८५.३	८१
९	हाल परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर (प्रतिशत)	१३.०१	२२	१७.०५	३६	३०	३४
१०	हाल परिवार नियोजन साधनको प्रयोगकर्ता (संख्या) (कण्डम, पिल्स, डिपो, आई.यु.सि.डी., इम्प्लान्ट र स्थाई बन्ध्याकरण)	२५७६	३२७९	१८६८	-	७७३	८५७
११	५ वर्षमुनिका बच्चाहरुको वृद्धि अनुगमन कभरेज (प्रतिशत)	३८.८६	३२.१६	३७.२	६०	३१	५७
१२	५ वर्षमुनिका कुपोषित बच्चाहरुको (प्रतिशत)	१.४३	०.३२	६.६४	-	३१	१२
१३	बहिरंग सेवा (नयाँ) लिएकाहरुको (प्रतिशत)	६५.२३	४३.९५	३०.५	-	४५	५४
क्र.सं	आधारभुत सूचकहरु	धधवार स्वास्थ्य चौकी			पदनाहा स्वास्थ्य चौकी		
		०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१	वि. सि.जी खोपको कभरेज (प्रतिशत)	९०	६९	७३	५३	५७	८३
२	डी.पी.टि. ३ खोपको कभरेज (प्रतिशत)	८६	७३	७०	५४	६४	७९
३	दादुरा खोपको कभरेज (प्रतिशत)	८६	७५	७३	६४	५८	७७
४	प्रोटोकल अनुसार प्रथम पटक गर्भजाँच गराउने गर्भवती महिलाहरुको (प्रतिशत)	९७	७४	७२	७१	६०	९०
५	प्रोटोकल अनुसार चार पटक गर्भजाँच गराउने गर्भवती महिलाहरुको (प्रतिशत)	५८	४८	४३	५२	४७	६४
६	१८० आइरन चक्की पाएका गर्भवतीहरुको (प्रतिशत)	५८	४८	४३	३५	४६	५५
७	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका गर्भवती महिलाहरुको (प्रतिशत)	६५	५४	५०	०	०	०

८	सुत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र पहिलो जाँच गराएका आमाहरुको (प्रतिशत)	६५	५४	५०	०	०	०
९	हाल परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर (प्रतिशत)	१४.२६	१८.२१	१८	२७.८	३३.१	३५.९
१०	हाल परिवार नियोजन साधनको प्रयोगकर्ता (संख्या) (कण्डम, पिल्स, डिपो, आई.यु.सि.डी., इम्प्लान्ट र स्थाई बन्ध्याकरण)	९७१	१२२३	११८४	१६६६	१५३२	१५६७
११	५ वर्षमुनिका बच्चाहरुको वृद्धि अनुगमन कभरेज (प्रतिशत)	५० ३०	२७	५१	७२	७६	८४
१२	५ वर्षमुनिका कुपोषित बच्चाहरुको (प्रतिशत)	४	११	११	०.८	२	२
१३	बहिरंग सेवा (नयाँ) लिएकाहरुको (प्रतिशत)	३९	२९	३०	५५	५२	५२

स्रोत :नगरपालिका, २०७४

५.२.५ स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक अवस्था

नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक अवस्था सम्बन्धि विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५३ स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक अवस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	गाउँपालिका/नगरपालिका अर्न्तगतका स्वास्थ्य संस्थाको नाम तथा भौतिक अवस्थाको विवरण			
		मगरागाडी स्वा.चौ.	बनियाभार स्वा.चौ.	धधवार स्वा.चौ.	पदनाहा स्वा.चौ.
१	स्वास्थ्य संस्था स्थापना भएको मिति (वि.सं.मा- ग.म.सा.)	२०५३ साल	२०५० साल	२०५१ साल	२०५१ साल
२	जग्गाको स्वामित्व र क्षेत्रफल (स्वास्थ्य संस्थाको नाममा लालपुर्जा भएको/नभएको, रोपनी वा बिघा)	स्वास्थ्य संस्थाको नाममा, ५ कठ्ठा	वडा कार्यालयको नाममा, ६ कठ्ठा	झैलानी जग्गा, लाल पुर्जा नभएको	आफनै जग्गा नभएको ४ कठ्ठा १० धुर
३	२४ सै घण्टा विद्युत/सौर्य उर्जा उपलब्ध (भएको/नभएको)	भएको	भएको	भएको	नभएको
४	तारवार/पर्खालको अवस्था (भएको/नभएको/पुरा नभएको)	तारवार नभएको	भएको	तारवार भएको	पुरा नभएको
५	खानोपानीको व्यवस्था (नभएको/अपर्याप्त/पर्याप्त)	भएको	पर्याप्त	पर्याप्त	अपर्याप्त
६	कर्मचारी आवासको व्यवस्था (नभएको/अपर्याप्त/पर्याप्त)	अपर्याप्त	पर्याप्त	अपर्याप्त	नभएको
७	एम्बुलेन्सको व्यवस्था (भएको/नभएको)	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
८	भवनको संख्या	१	२	३	१
९	कोठाको संख्या	१५	११	१०	४
१०	प्रसुति केन्द्रमा कोठाको संख्या	४	८	२	४(संचालनमा नआएको)
११	प्रसुति गराउने कोठामा शौचालयको व्यवस्था (भएको/नभएको)	भएको	भएको	भएको	नभएको
१२	फाहोर व्यवस्थापनको अवस्था (नभएको/खाडल/जलाउने गरेको/अन्य भए खुलाउनुहोस्)	इन्सिनिरेटर	भएको	रिङ्ग	जलाउने गरेको

१३	प्लासेन्टा पिटको व्यवस्था (भएको/नभएको)	भएको	भएको	भएको	नभएको
१४	सेवाग्राहीका लागि शौचालय (भएको/नभएको)	भएको	भएको	भएको	भएको
१५	शौचालयमा पानीको व्यवस्था (भएको/नभएको)	भएको	भएको	भएको	नभएको

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

५.२.६ पोषणको अवस्था

नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विगत तीन वर्षको पोषणको अवस्था सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.५४ : तीन वर्षको पोषणको अवस्था तुलनात्मक विवरण

क्र. सं.	पोषण सम्बन्धी सूचकहरू	बनियाभार स्वास्थ्य चौकी		मगरागाडी स्वास्थ्य केन्द्र			धधवार स्वास्थ्य चौकी			पदनाहा स्वास्थ्य चौकी		
		०७२/७३	०७३/७४	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१	गर्भवती महिलाहरूलाई वितरण गरिएको जुकाको औषधी (संख्या)	३५२	३४६	२९२	३५०	३७८	४७७	४०५	३८२	१३७	१२५	१३४
२	सुत्केरी भएका महिलाहरूलाई वितरण गरिएको भिटामिन ए (संख्या)	३७८	३३८	२६७	२३१	२३६	३२१	२९४	२६३	०	०	०
३	६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरूलाई वितरण गरिएको भिटामिन ए (संख्या)	१३७७	१३८४	१८०३	१८६४	१५०१	१९७२	२०१८	१८४२	६३२	६१४	५९५
४	१ देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरूलाई लाई वितरण गरिएको जुकाको औषधी (संख्या)	३३३	१२०७	१६१३	३८१	१३६६	१६२७	५०८	१६३१	५८५	५७६	५१५

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

५.२.७ खोप पहुँचको अवस्था

नगरपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने २ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरूको खोप सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५५ : खोप पाएका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	२ वर्ष सम्मको बालबालिका	खोप लिने बालबालिकाको संख्या								
		बिसिजि	पेण्टाभ्यालेण्ट			पोलियो			दादुरा	
			पहिलो	दोश्रो	तेस्रो	पहिलो	दोश्रो	तेस्रो	पहिलो	दोश्रो
१	१९६	५७२	२०१	२०३	२०४	१९२	१९५	१९१	१६०	१२७
२	१७९	४३२	१२१	१११	१००	१४३	१३५	११७	१०१	६२
३	२३२	३०७	२९४	२६७	२३०	२७०	२६२	२४४	२१७	१३८
४	१०८५	९७	९९	१०१	८९	९९	१०१	९५	९६	०
५	३७६	११९	१११	१०९	९०	१११	१०९	९०	६९	३८
६	१४८	१४८	१३६	१२२	१०३	१३६	१२२	१०३	६७	५९
७	१६०	१६०	१४०	१२४	१२९	१४०	१२४	१२९	८०	६५
८	२००	२१८	२१५	१७३	१७७	१८४	१६६	१७२	१०७	८६
९	१७९	२३८	२२८	२०८	२०९	२१९	२२०	२०४	२०८	२४०
१०	१९७	४८	४९	४९	४८	४४	४२	४३	२७	२१
११	१५५	१२२	१४१	१५४	१७२	१२३	१४३	१५८	१४९	१६९
	३१०७	२४६१	१७३५	१६२१	१५५१	१६६१	१६१९	१५४६	१२८१	१००५

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.२.८ गर्भवती महिला तथा खोपको स्थिति

नगरपालिकामा आ.व. २०७१/०७२ मा टिटि खोप सुविधा प्राप्त गर्ने गर्भवती महिलाको संख्यालाई वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५६ : गर्भवती महिला तथा खोप पाएका महिला सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	टिटि खोप लिने गर्भवती महिलाको संख्या		
	टिटि १	टिटि २	जम्मा
१	२९	८	३७
२	१६	१०	२६
३	४०	२७	६७
४	४९	४७	९६
५	५७	६१	११८
६	४६	४४	९०
७	५५	५१	१०६
८	७०	५९	१२९
९	२५	१६	४१
१०	३७	३४	७१
११	१८२	१७९	३६१
जम्मा	६०६	५३६	११४२

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.२.९ तौल लिइएका बालबालिका

नगर क्षेत्रका १ वर्ष मुनीका र १ वर्ष देखी ५ वर्ष उमेर समुहका तौल लिएका बालबालिका र ती बालबालिकाको औषत तौल सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५७ : तौल लिएका बालबालिका तथा बालबालिका औषत तौल सम्बन्धी विवरण

बालबालिका तौल लिएका बालबालिका संख्या						बालबालिकाको औषत तौल			
१ बर्ष मुनी			१ देखी ५ बर्षसम्म			१ बर्ष मुनी		१ देखी ५ बर्षसम्म	
बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	जम्मा	बालिका	बालक	बालिका	बालक
४९०	३५१	८४१	१०८८	६८६	१७७४	६.२	६.३	११.७	१२

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.२.१० प्रयोग गर्ने नूनको किसिम

नगरपालिकाको जनसंख्याले बालबालिका चिन्ह भएको प्याकेटको नून, ढिके नून तथा दुवै प्रकारको नून मध्ये ८९.४६ प्रतिशत घरपरिवारले बालबालिकाको चिन्ह भएको प्याकेटको आयोडीनयुक्त नून प्रयोग गर्ने गरेको छन् । नूनको प्रयोगका आधारमा घरपरिवारको वर्गिकरण सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५८ : प्रयोग गर्ने नूनको आधारमा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	प्रयोगको नूनको किसिम अनुसार घरधुरी			
	बालबालिका चिन्ह भएको प्याकेटको नून	ढिके नून	दुवै प्रकारको नून	जम्मा
१	१३५३	७४	३४	१४६१
२	१०३५	३६	१९	१०९०
३	१३०७	८६	४२	१४३५
४	११९०	३०	१९	१२३९
५	१०१३	५७	२९	१०९९
६	१२५३	७१	२४	१३४८
७	१२९९	६०	९०	१४४९
८	११५६	९४	८१	१३३१
९	१३७४	१२४	२४	१५२२
१०	१५४९	९८	५०	१६९७
११	७२५	२५०	१६९	११४४
जम्मा	१३२५४	९८०	५८१	१४८१५

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.२.११ दीर्घरोग संक्रमण हुने तथा मृत्यु हुनेको संख्या

यस नगरपालिकामा कुल १०५५ जना दीर्घरोगीहरु र ९२ जनाको दीर्घरोगबाट मृत्यु भएको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.५९ : दीर्घरोगबाट संक्रमण भएका तथा मृत्यु भएका जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	दीर्घरोगीको संख्या			दीर्घरोगबाट मृत्यु भएकाको संख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	एचआईभि/एड्स	३	२	५	१	३	४
२	मलेरिया	१०	५	१५	०	१	१
३	क्षयरोग (टि.भि.)	२२	६७	८९	३	५	८
४	क्यान्सर	१८	१६	३४	९	१४	२३
५	मधुमेह (चिनी रोग)	९३	९१	१८४	८	८	१६

क्र.सं.	रोगको नाम	दीर्घरोगीको संख्या			दीर्घरोगबाट मृत्यु भएकाको संख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
६	कुष्ठ रोग	११	१५	२६	१	०	१
७	दम (शवासप्रस्वास)	१९३	१५७	३५०	८	८	१६
८	प्रसुतीजन्य रोग	५०	२	५२	२	२	४
९	मुटु रोग	११६	७६	१९२	२	६	८
१०	पक्षघात	६८	४०	१०८	८	३	११
जम्मा		५८४	४७१	१०५५	४२	५०	९२

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.३ खानेपानी उपलब्धता तथा सरसफाईको स्थिति

यहाँ नगरपालिकाको खानेपानीको श्रोत, सोको उपलब्धताको विवरण, शौचालय, घरायसी तथा सामुदायिक फोहरमैला व्यवस्थापनका अवस्था बारे प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.३.१ खानेपानीको स्रोत

९१.७३ प्रतिशत घरपरिवारले ट्युबेल र ७.३२ प्रतिशत घरपरिवारले पाईपको धाराको पानी पिउने गरेका छन् भने नपाका केही परिवार अझै पनि इनार, जरुवा र कुवाको पानी पिउन बाध्य छन् । पानीको प्रयोगको श्रोत अनुसार घरघुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६० : पानी प्रयोगको स्रोत अनुसार घरघुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	ट्युबेल	पाइपको पानी	जम्मा
१	१४६१	०	१४६१
२	१०९०	०	१०९०
३	१४३५	०	१४३५
४	१२३९	०	१२३९
५	१०९९	०	१०९९
६	१३४८	०	१३४८
७	१४४९	०	१४४९
८	१३३१	०	१३३१
९	१४८०	४२	१५२२
१०	१६९७	०	१६९७
११	११४४	०	११४४
जम्मा	१४७७३	४२	१४८१५

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

नोट: नगरपालिकाको वडा नं. ९ स्थित ठकैला खैरेनी खानेपानी उपभोक्ता आयोजना अन्तर्गत ४२ घरघुरीले पाईपको पानी प्रयोग गर्दछन् भने बाँकी वडाका सबैजसो घरघुरीले ट्युबेलको पानी प्रयोग गर्छन् । यसको अतिरिक्त वडा नं. ३, ६, ८ र १० मा एक एक वटा र ९ मा दुई वटा गरी कुल ६ वटा खानेपानी आयोजना निर्माणाधिन रहेका छन् ।

५.३.२ शौचालय उपलब्धताको स्थिति

यस नगरपालिकामा कच्ची तथा पक्की गरी ८७.५ प्रतिशत घरपरिवारमा शौचालय उपलब्ध रहेका छन् । शौचालयका प्रकारका आधारमा घरघुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६१ : शौचालयको प्रकारका आधारमा घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	कूल घरधुरी	कच्ची	पक्की	वायोग्यासमा जडान भएको	सेफिटटयाङ्कमा जडान भएको	जम्मा	चर्पी उपलब्ध घरधुरी प्रतिशत
१	१४६१	८१२	३८८	५३	१६	१२५३	८५.८%
२	१०९०	२९३	६५६	१६	२०	९६५	८८.५%
३	१४३५	५५५	५४०	१२२	२३	१२१७	८४.८%
४	१२३९	८२५	१४२	१२५	५२	१०९२	८८.१%
५	१०९९	३८६	४९१	६०	८१	९३७	८५.३%
६	१३४८	५२९	५५४	२६	२२०	११०९	८२.३%
७	१४४९	५५२	७१६	४७	१४	१३१५	९०.८%
८	१३३१	४४५	५९४	१४१	२८४	११८०	८८.७%
९	१५२२	४४३	७६७	९६	७६७	१३०६	८५.८%
१०	१६९७	४७०	९३५	१४१	९३५	१५४६	९१.१%
११	११४४	१७०	७७२	१०७	७७२	१०४९	९१.७%
जम्मा	१४८१५	५४८०	६५५५	९३४	३१८४	१२९६९	८७.५%

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.३.३ जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने स्थिति

९०.० प्रतिशत घर परिवारले खाना खानु खुवाउनु अघि, फोहोर वस्तु छोए पछि, र खाना पकाउनु अघि हात धुने गरेका छन् र हात धुने अभ्यासका आधारमा घर परिवार सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६२ : जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने		जम्मा
	हुन्छ	हुदैन	
१	१४१५	४६	१४६१
२	१०३०	६०	१०९०
३	१३८३	५२	१४३५
४	११८९	५०	१२३९
५	९१७	१८२	१०९९
६	१०३६	३१२	१३४८
७	१४१६	३३	१४४९
८	११३७	१९४	१३३१
९	१४५४	६८	१५२२
१०	१२४०	४५७	१६९७
११	११२१	२३	११४४
जम्मा	१३३३८	१४७७	१४८१५

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.४ महिला, बालबालिका, लक्षित वर्ग तथा सामाजिक सशक्तिकरण

यहाँ बाल श्रम, महिला बालबालिका तथा अन्य लक्षित वर्गको सामाजिक सशक्तिकरणका सन्दर्भमा उल्लेख गरिएको छ। बालश्रमिकको सन्दर्भमा कुरा गर्दा यस नगरपालिकामा कुनै पनि प्रकारको बाल श्रमिकहरू रहेका छैनन।

५.४.१ सचेतनामूलक तालिम

नगरपालिका क्षेत्रका कुल जनसंख्या मध्ये तालिमको नाम र तालिमको अवधि अनुसार तालिम लिएका व्यक्तिहरूको संख्या देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ६३: तालिम अवधिअनुसार विभिन्न सचेतना तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	तालिमको नाम	तालिमको अवधिअनुसार विभिन्न सचेतना तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिको संख्या											
		३ दिन सम्म			३ देखि ७ दिनसम्म			१ देखि ४ हप्तासम्म			४ हप्ताभन्दा बढी		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या	४७	९८	१४५	९	२६	३५	२	५	७	५	४	९
२	शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि	२८	२५	५३	२६	१८	४४	६	२	८	५	३	८
३	खानेपानी तथा सरसफाई	४६	२२०	२६६	९	१४	२३	४	५	९	२	१	३
४	श्रोत संरक्षण तथा वातावरण	७०	५६	१२६	१०	६	१६	२	३	५	०	०	०
५	संस्थागत तथा नेतृत्व विकास	१६	१९	३५	१८	११	२९	४	०	४	१	१	२
६	लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	१५	१५	३०	८	६	१४	२	३	५	१	१	२
७	बचत परिचालन र उद्यमशिलता विकास	११	२५	३६	९	७१	८०	२	५	७	०	३	३
८	मानव अधिकार र शान्ति	१४	७	२१	६	८	१४	५	१	६	०	०	०
९	सामाजिक परिचालन	१५	१६	३१	२०	७	२७	४	४	८	२	२	४
१०	सुशासन तथा पालना अनुगमन	९	१०	१९	४	१	५	२	२	४	०	०	०
११	सहकारिता र बजारीकरण	१५	१०	२५	९	८	१७	२	१	३	०	१	१
१२	पत्रकारिता र उद्घोषण	५	३	८	६	३	९	१	२	३	२	१	३
जम्मा		२९१	५०४	७९५	१३४	१७९	३१३	३६	३३	६९	१८	१७	३५

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.४.२ परिवारिक कार्यमा लैङ्गिक सहभागिता स्थिति

परिवारमा कार्यमा लैङ्गिक सहभागिताका सन्दर्भमा घर व्यवहार तथा कारोबार महिला र पुरुष दुवैले गर्ने परिवार ४८.८३ प्रतिशत रहेको छ। पारिवारिक कार्य अनुसार घरघुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.६४: पारिवारिक कार्यअनुसार घरघुरी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	कार्यअनुसार परिवार			
	कार्यहरू	महिलाले मात्र (प्रतिशत)	पुरुषले मात्र (प्रतिशत)	महिला र पुरुष दुबै (प्रतिशत)
१	घर व्यवहार/कारोबार	२०.३७	३०.८	४८.८३

क्र.सं.	कार्यअनुसार परिवार			
	कार्यहरु	महिलाले मात्र (प्रतिशत)	पुरुषले मात्र (प्रतिशत)	महिला र पुरुष दुबै (प्रतिशत)
२	घरायसी काम	४३.७७	११.२	४५
३	वैकमा खाता संचालन	२३.६३	४०.०७	३६.३३
४	सार्वजनिक काम	१५.१७	९.५	७५.२७
५	उद्योग तथा व्यापार	९.७	१९.३७	७०.९३

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

५.५ चाडपर्व तथा सस्कृति

विभिन्न जातजाति तथा धर्मवालम्बीहरूको बसोबास रहेको यस नगरपालिकामा मुख्यतया दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपुर्णिमा क्रिसमस डे लगायतका चाडपर्वहरू मुख्य रूपमा मनाइन्छ। यहाँ मनाइने मुख्य चाड पर्व, मनाउने जातजाति सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.६५: मुख्य चाड, पर्व तथा मेला सम्बन्धी विवरण

जातजातिको नाम	चाड पर्व	मेला
बाहुन, क्षेत्री, ठकुरी, दशनामी थारु	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपुर्णिमा, नयाँ बर्ष	
मधेशी	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपुर्णिमा, नयाँ बर्ष	
दलित	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली, जनैपुर्णिमा, नयाँ बर्ष	
मुस्लीम	इद, बकराइद, सुबरात, मोहम्मद डे मोहरम	
नेवार	दशैं, तिहार, माघी, म्ह पुजा	
मगर, गुरुङ्ग	दशैं, तिहार, माघी, तीज, होली	
क्रिश्चियन	क्रिसमस डे	

स्रोत : लक्षित समूह छलफल, २०७४

५.६ खेल मैदान सम्बन्धी विवरण

नगर क्षेत्र भित्र रहेका खेलमैदानको किसिम, अनुमानित क्षेत्रफल, रहेको स्थान तथा उपयोगको अवस्था सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं.६६: नगरपालिका क्षेत्रभित्र खेल मैदान सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	स्थल	क्षेत्रफल (व. किमी)	स्वामित्व	उपयोग विवरण	राजश्वको अवस्था	वार्षिक अनुमानित कार्यक्रम
१	राजीपूर, शैलाही	१०.८४	एन्टी मार्सा क्लब, सिर्जनशिल क्लब	खेलकुद	छैन	३/३ वटा
१	सम्भनाचौक, दाँडपूर, मिर्गीहवा, कुसुमडाँडा (४ वटा)	२७.०९	स्थानीय क्लब	खेलकुद, साँस्कृतिक कार्यक्रम	छैन	११ वटा
२	पछरुवा, कुमुराघाट	२७.०९	सामुदायिक	,,	छैन	२ वटा
२	विहानी	६.७७	,,	,,	छैन	१ वटा

वडा नं.	स्थल	क्षेत्रफल (व. किमी)	स्वामित्व	उपयोग विवरण	राजश्वको अवस्था	वार्षिक अनुमानित कार्यक्रम
३	वातावरण सरोकार	१३.५५	„	„	छैन	२ वटा
३	खुरखुरे, बनगाई	१३.५५	„	„	छैन	५ वटा
३	जलजला	६.७७	„	„	छैन	३ वटा
४	पदनाहा	१ हेक्टर	गुठी जग्गा	„	छैन	३०
४	बरबट्टा	१ विगाहा	सा.व.उ.समिति	„	छैन	२५
५	बनघुस्त्री	१ विगाहा	सा.व.उ.समिति	„	छैन	२०
५	बर्दिया	०.९ विगाहा	सा.व.उ.समिति	„	छैन	२०
४	बैरिया	१ विगाहा	सा.व.उ.समिति	„	छैन	२०
४	धोविया	१ हेक्टर	सा.व.उ.समिति	„	छैन	२०
४	खेलकुद मैदान	१ हेक्टर	सा.व.उ.समिति	„	छैन	२०
६	हरियाली फिल्ड	१ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	३
६	शक्ति नगर	२ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	२
६	जय दुर्गा	१ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	१
६	मनिकापुर	१ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	१
६	गुलरा	१ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	१
७	खेल मैदान	२ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	१
७	बेतहनी	२ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	१
७	घुस्त्रा	१ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	१
७	५ न. फुटबल चौर	१ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	२
८	औरी	१ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	२
११	बेलभार	२ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	५
१०	बैदी डाँडा	१.५ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	२
९	बैदी चोक	२ विघाह	सार्वजनिक	खेलकुद	छैन	२

स्रोत : लक्षित समूह छलफल, २०७४

५.७ सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी

नगरपालिका क्षेत्र भित्र जनपथ प्रहरी कार्यरत सुरक्षा निकाय मात्र रहेको छ । ती सुरक्षा निकायसम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.६७: नगरपालिका क्षेत्रभित्र सुरक्षा निकाय तथा प्रहरी चौकी सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	वस्तीको नाम	सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी संख्या (जनपथ प्रहरी)	सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी संख्या (सशस्त्र प्रहरी)	नेपाली सेना	वस्तीदेखि दूरी (कि.मी.)	सुरक्षाकर्मी संख्या
६	जयनगर	१	-		वस्तीमै रहेको	१४

३	बनियाभार	१	-		बस्तीमै रहेको	२४
९	कतर्निया	१	-			६
९	कतर्निया	-	१			
	रम्मापुर			१	१	

स्रोत : उल्लेखित प्रहरी चौकी, २०७४

परिच्छेद ६: भौतिक विकासको अवस्था

यस परिच्छेदमा नगरपालिका भित्रको भौतिक पूर्वाधारको स्थिति र त्यसको उपयोगको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिन्छ। जस अन्तर्गत भु उपयोग, सडक, विद्युत, भवन, बस्ती, उर्जा जस्ता विषयहरू समावेश गरिएको हुन्छ।

६.१ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको उपयोग

घरेलु प्रयोजनका लागि परम्परागत उर्जाका अतिरिक्त वैकल्पिक उर्जाको उपयोग गर्ने प्रचलन यस क्षेत्रमा रहेको देखिन्छ। सौर्य उर्जा जस्ता उर्जाको विभिन्न खालको उपयोगको वारेमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

६.१.१ विद्युत स्रोतको आधारमा घरपरिवारको अवस्था

नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा राष्ट्रिय प्रसारणको विद्युत सेवा उपलब्ध रहेको भएता २०११ घरधुरीमा २०७२ साल सम्म विद्युत सेवा पुग्न नसकेको देखिन्छ। यसका अतिरिक्त सौर्य तथा वायोग्याँस जस्ता उर्जाको उपयोग पनि नगर क्षेत्रमा भएको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका ६८: विद्युतको स्रोतको आधारमा घरधुरी संख्या

वडा नं.	विभिन्न स्रोतबाट विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार संख्या		विद्युत सेवा नपुगेका परिवार संख्या
	राष्ट्रिय प्रसारण	सौर्य उर्जा	
१	८१२	१२४	५२५
२	८८४	१९	१८७
३	११४७	५१	२३७
४	७२४	१४	५०१
५	९८४	१९	९६
६	१२०२	९६	५०
७	११३९	५०	२६०
८	६७५	३२१	३३५
९	११५१	१४६	२२५
१०	१२९७	२५०	१५०
११	७८७	३२	३२५
जम्मा	१०८०२	११२२	२८९१

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

६.१.२ बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको अवस्था

राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण सेवाको पहुँच भएको यस नगरपालिकामा बत्तीको प्रमुख स्रोतको रूपमा विद्युत नै रहेको छ। वायोग्याँस तथा सौर्य उर्जालाई बत्तीको रूपमा प्रयोग गर्ने घरधुरी क्रमश १२५३ र ७७९ रहेका छन्। नगरपालिकामा विभिन्न स्रोतबाट बत्ती बाल्ने घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.६९ : बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नम्बर	बिजुली	वायोग्यास	सोलार	अन्य	जम्मा परिवार
१	७८३	२९	१२४	५२५	१४६१
२	८२७	५७	१९	१८७	१०९०
३	९८२	१६५	५१	२३७	१४३५
४	७१४	१	१४	५१०	१२३९

वडा नम्बर	बिजुली	वायोग्यास	सोलार	अन्य	जम्मा परिवार
५	७१०	७	११	३७१	१०९९
६	८२०	११	३२	४८५	१३४८
७	११६१	४	२८	२५६	१४४९
८	७९६	२३३	७२	२३०	१३३१
९	१०९३	१८९	१४६	९४	१५२२
१०	९५१	५०७	२५०	-११	१६९७
११	८८७	६०	३२	१६५	११४४
जम्मा	९७२४	१२६३	७७९	३०४९	१४८१५

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

६.१.३ छाना अनुसार घरको वर्गीकरण

नगरपालिकाका सम्पूर्ण घरधुरीहरूको घरको छानाको प्रकार अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७०: छाना अनुसार घरको वर्गीकरण

वडा नम्बर	खर वा फुसका छाना भएका	टायल, खपडाका छाना	जस्ता पाताका छाना भएका	पक्की वा ढलान घर भएका	जम्मा
१	५२३	७९९	७८	६१	१४६१
२	५८	९६०	३१	४१	१०९०
३	३३४	९६६	७९	५६	१४३५
४	९५	१०३६	३५	७३	१२३९
५	१७६	७७६	६८	७९	१०९९
६	२०९	६८८	९९	३५२	१३४८
७	२४५	५६६	३७०	२६८	१४४९
८	२८४	४२४	४०८	२१५	१३३१
९	३५६	६४७	३२३	१९६	१५२२
१०	३०९	७५५	१८५	४४८	१६९७
११	१३९	६६९	२५८	७८	११४४
जम्मा	२७२८	८२८६	१९३४	१८६७	१४८१५

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

६.१.४ खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको मुख्य स्रोत

घरमा खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको प्रमुख स्रोतहरू मध्ये ८८.३१ प्रतिशत घरधुरीले दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धनको आधारमा घरधुरी संख्यालाई वर्गीकरण गरी वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७१ : खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धन

वडा नम्बर	घरमा खाना पकाउन प्रयोग हुन प्रमुख इन्धन			
	दाउरा	वायोग्यास	एलपि ग्यास	घरधुरी संख्या
१	१३९४	५८	९	१४६१
२	१०६५	१८	७	१०९०
३	१२९५	१२९	११	१४३५
४	१०९८	११७	२०	१२३५
५	९७६	६८	५५	१०९९
६	११६२	४५	१४१	१३४८
७	१३१९	७२	५८	१४४९
८	१०९९	१८५	४७	१३३१
९	१३३६	१४६	३९	१५२१
१०	१३५३	३००	४६	१६९९
११	९८३	१४१	२०	११४४
जम्मा	१३०८०	१२७९	४५३	१४८१२
प्रतिशत	८८.३१	८.६३	३.०६	१००

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

६.१.५ दाउराको श्रोत सम्बन्धी विवरण

दाउरालाई खाना पकाउने उर्जाको मुख्य श्रोतको रूपमा प्रयोग गर्ने कूल घरपरिवारमध्ये ८७.६८ प्रतिशतले सामुदायिक वनबाट दाउरा उपयोग गर्ने गरेका छन् । दाउराको मुख्य श्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७२:दाउराको मुख्य श्रोत अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	इन्धनको रूपमा दाउरा प्रयोग गर्ने दाउराको श्रोत अनुसार घरधुरी			
	सामुदायिक वन	सरकारी वन	अन्य	घरधुरी संख्या
१	१२४५	१४५	४	१३९४
२	९२२	२	१४१	१०६५
२	१०८५	१५९	५१	१२९५
४	१०२३	५	७०	१०९८
५	८५३	१११	१२	९७६
६	११०६	४२	१४	११६२
७	१२५३	१२	५४	१३१९
८	९६६	४७	८६	१०९९
९	१२४३	१५	७८	१३३६
१०	८४७	८५	४२१	१३५३
११	९२६	४५	१२	९८३
जम्मा	११४६९	६६८	९४३	१३०८०

६.१.६ घरमा प्रयोग हुने चुल्होको प्रकार

नगरपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने घर परिवारले खाना पकाउन प्रयोग गर्ने चुल्होको प्रकार अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.७३ : खाना पकाउन उपयोग गर्ने चुल्हो अनुसार घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	इन्धनको रूपमा दाउरा प्रयोग गर्ने दाउराको श्रोत अनुसार घरधुरी		
	अगेनो/खुल्ला चुल्हो	धुँवारहित चुल्हो	ग्यास चुल्हो
१	१३८९	५	६७
२	१०५५	१०	२५
३	१२६६	२९	१४०
४	१०५९	३९	१३७
५	८९९	८५	११४
६	११२८	६९	१४९
७	२०९३	८५	१९०
८	१०६८	५९	१७२
९	१३४६	२१	१५४
१०	१३१२	१९४	२५१
११	९८५	६	१४९
जम्मा	१३६००	६०२	१५४८

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७२

६.२ सूचना तथा संचार र अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण

सञ्चारका साधन, यातायातका साधन तथा अन्य सुविधा प्राप्त घरधुरीहरूको विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.७४ : उपलब्ध सञ्चार, यातायात तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	संचार साधनको उपयोग अनुसार घरधुरी संख्या					
	रेडियो क्यासेट	टेलिभिजन	टेलिफोन/मोबाइल	कम्प्युटर	इमेल/इन्टरनेट	अन्य
१	१७०	१७४	१२७८	१८	०	३
२	१४५	१२७	१०१८	२७	१	२
३	२११	१६१	१२७३	३०	६	२
४	१९७	२६९	११४४	६२	४	०
५	२४७	२५६	१०४४	३१	९	९
६	१७०	२४६	५१४	२३	८	०
७	२८१	३५८	१३२६	२३	१०	४
८	१५४	२७२	१२३९	२२	८	११
९	२८७	४२३	१३७८	४४	४	४
१०	७८	२७९	१५६२	४२	३	७
११	८२	१७१	१०११	२५	२	२४

वडा नं.	संचार साधनको उपयोग अनुसार घरघुरी संख्या					
	रेडियो क्यासेट	टेलिभिजन	टेलिफोन/मोबाइल	कम्प्युटर	इमेल/इन्टरनेट	अन्य
जम्मा	२०२२	२७३६	१२७८७	३४७	५५	६६

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७३

६.३ स्थानीय पूर्वाधारको अवस्था

स्थानीय पूर्वाधार विकासको लागि बनाइएका पुल, सडक र बाटोको लम्वाई, सडकको शुरु बिन्दु तथा अन्तिम बिन्दु र सडकले छोएका वडाहरू सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७५ : स्थानीय पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

सि.न	सडकको नाम	कि.मी.	सेट ब्याक मि.	सडक क्षेत्र मि.	कैफियत
१	पूर्व पश्चिम राजमार्ग (ग्याङ्ग नदी देखि बवई)	२०			कालोपत्रे
२	गौरीपारा रानीजरुवा सडक	२.८०५	६	२०	ग्रावेल
३	रामपुर देखि शक्तिनगर	४.८०४	६	२०	ग्रावेल
४	धनि मार्ग (बैदी देखि कुसुम्माघाट)	२२.३५०	६	३०	४ कि.मी. कालोपत्रे
५	बिष्णु मार्ग (रम्मापुर देखि गुलरिया)	३५.२००	६	३०	ग्रावेल
६	हुकुमदास मार्ग (जोधिपुर देखि घोरपिटटा सम्म)	१६.२२०	६	३०	५.५ कि.मी. कालोपत्रे
७	रुपलाल मार्ग (औरी देखि सोनपुर)	४.७२३	६	२०	ग्रावेल
८	शहिद मार्ग (शनी बजार देखि जयनगर)	९.७९०	६	२०	ग्रावेल
९	मोहन मार्ग (तर्कापुर देखि बेलभार)	४.०६०	६	२०	ग्रावेल
१०	सगुन मार्ग (सत्खोलवा देखि बेलभार)	११.७२०	६	२०	ग्रावेल
११	भीम मार्ग (ढक्रेला देखि मानपुर)	११.७६०	६	२०	ग्रावेल

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

६.४ रुट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरूको विवरण

नगर क्षेत्र भित्र दुई वटा व्यवसायी संघ, नमास्ते नेपाल र भेरी बागेश्वरी यातायात व्यवसायीहरूले रुट परमिट लिएर सञ्चालनमा ल्याइएका सवारी साधनहरू सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७६ : रुट परमिट लिएर सञ्चालन भएका सवारी साधन सम्बन्धी विवरण

बस चल्ने शुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	दैनिक सञ्चालन हुने सवारी संख्या	बस स्टप संख्या (चढाउने ओराल्ने)	कैफियत
जयनगर	काठमाण्डौ	२	१	रात्री
जयनगर	नरायणघाट	१	१	दिवा
पदनाहा	नेपालगंज भन्सार	३	३	दिवा
जयनगर	नेपालगंज भन्सार	४	२	दिवा
वानियाभार	नेपालगंज भन्सार	३	३	दिवा
जयनगर	कोहलपुर	२	२	जीप
लम्की फाँटा	भन्सार नेपालगंज	१	१	दिवा

बस चल्ने शुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	दैनिक सञ्चालन हुने सवारी संख्या	बस स्टप संख्या (चढाउने ओराल्ने)	कैफियत
फचकहवा	भन्सार नेपालगंज	१	१	
जोधिपुर	गुलरिया हुँदै नेपालगंज	१	१	
जम्मा		१८		

स्रोत : स्थानीय बस व्यवसायी संघ, २०७४

६.५ बजार तथा बजार पूर्वाधारहरूको अवस्था

नगरपालिका क्षेत्र भित्रका स्थायी बजार तथा हाट बजार सम्बन्धि विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरेको छ ।

तालिका नं. ७७: बजार तथा बजार पूर्वाधार सम्बन्धीविवरण

वस्ती	स्थायी किसिमको बजार		गा.वि.स.भित्र लाग्ने हाट बजार		
	बजार रहेको स्थान	वस्तीदेखि दूरी (कि.मी.)	बजार लाग्ने ठाउँ	बजार लाग्ने दिन (वार) र अवधि	वस्तीदेखि दूरी (कि.मी.)
पहाडीपूर	पहाडीपूर	वस्तीभित्र	पहाडीपूर	शनिवार (९ देखि ६ बजे)	५० मी.
जोगीगाउ	जोगीगाउ	वस्तीभित्र	जोगीगाउ	शुक्रवार (९ देखि ६ बजे)	०
पदनाहा	पदनाहा	वस्तीभित्र			
जयनगर	जयनगर	वस्तीभित्र			
जब्दहवा	जब्दहवा जयपुर	वस्तीभित्र	जब्दहवा जयपुर	मंगलवार	०
रम्मापुर	रम्मापुर	वस्तीभित्र	५ न. गेट	आइतवार	०
कर्तर्निया	कर्तर्निया	६	बैदी	सोमवार	५
बैदी	बैदी	५	विजयनगर	विहवार	६

परिच्छेद ७: वन तथा वातावरणीय स्थिति

यस परिच्छेदमा नगरपालिका भित्रको वन तथा वातावरण सम्बन्धित वन, जैविक विविधता, फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था, जलवायु परिवर्तन, विपद् जस्ता विषय र क्षेत्र समावेस गरिएको हुन्छ।

७.१ वन क्षेत्रको अवस्था

मुख्यरूपमा सामुदायिक वनका अतिरिक्त मध्यवर्ती क्षेत्रको वनले यस गाविसको महत्वपूर्ण भूभाग ओगटेको छ। उपोष्ण क्षेत्रीय वन रहेको यस गाविसमा वन पैदावार तथा जैविक विविधताका दृष्टिले उल्लेखनिय मानिन्छ।

७.१.१ सामुदायिक वन क्षेत्र

गाविसको भण्डै ५४७३ हे. भूभाग सामुदायिक वन क्षेत्रले ओगटेको छ। मुख्यरूपमा सामुदायिक वनका रूपमा रहेको वन क्षेत्र अन्तरगत ६१ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरू रहेका छन्। यस क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक वन सम्बन्धि विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. ७द: सामुदायिक वन सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	सामुदायिक वन	क्षेत्रफल (हे.)	समेटेको परिवार	मुख्य रुख, प्रजातिहरू
१	सहमति	३८७	६३८	साल, सर्गुन्द, कुसुम, साज
	त्रिवेणी	८.७	५५	साल, सर्गुन्द, कुसुम, साज
	दांगपूर	१४०	७००	साल, सर्गुन्द, कुसुम, साज, खयर
	वनगौडी	१६०	-	
२	जनशक्ति	५४	१११	साल, सर्गुन्द, कुसुम, साज, सिसम
	मभेरी	७५	१७६	सीसम, सर्गुन्द
	मच्छरिहवा	२७	१७६	साल, सिसम, खयर, जामुन र साज
	जनचेना	३३४	१९५	साल, सर्गुन्द, सिसौ, सिमल, लिप्टिस, बयर, साज
	बिहानी	४९	२४५	सिसौ, खयर, सिमल
	बेपत्तापूर	४.५	३७	सिसम, सिमल, खयर तथा जामुन
	प्रगती	५	४५	सिसम, सिमल, खयर, जामुन, सर्गुन्द, बाँस
	बबई संरक्षण	११६	५६०	साल, सिमल, खयर, जामुन,सिसम, साज
	हरीयाली	५३	२०६	साल, सिमल, खयर, जामुन,सिसम, साज
	जोगीगाउ	४५	५६०	सिमल, सिसौ, साल, जामुन, साज
	थारु युवा	९	७०	सिसौ, जामुन, सर्गुन्द, सिमल, साज
	महिला जागृति	२२.२५	१३०	सिमल, जामुन, सर्गुन्द, सिरिस
३	कालिका	१४०	२५०	साल, सर्गुन्द, कुसुम, साज
	महिला जनशक्ति	३२	७५	साल, सर्गुन्द, कुसुम, साज
	जनप्रिय	७६	११८	साल, सर्गुन्द, जामुन

वडा नं.	सामुदायिक वन	क्षेत्रफल (हे.)	समेटेको परिवार	मुख्य रुख, प्रजातिहरु
	छिन्तालिया	६	९२	सिसौ, सिमल, बकाइनो
	जलजला	११६.६१७	१८५	खयर, साल, असना, बाघ, हात्ति, गैडा, सगुन
	मदन	३१.७४	२८९	सिसौ, जामुन, सर्गुन्द, सिमल, साज
	शिव	-		
४	भैरव सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	१६१.५	१३९	खैर, साल, सिसम, सिमल, वुट्यान, खर, भाडीहरु,
	वैरिया महिला सा. व. उ. स.	१४५	२३४	सिसौ, जामुन र भीलोर
	बघौला सा. व. उ. स.	५०	२३४	ससौ, जामुन र भीलोर
	जनशक्ति करेलिया सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	१९२.५	३४	खैर, साल, सिसम, सिमल, वुट्यान, खर, भाडीहरु, रोहीनी, जामुन, भीलोर
	चन्द्रमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	०	२३६	सिसौ, जामुन र भीलोर
	कुसुम्ब देवी सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	५६.३१	१९९	सिसौ, जामुन र भीलोर
	ज्यालागिरी फाँटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	५३.४२	२१०	सिसौ, जामुन र भीलोर
	मलेधारी सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	५५	२१९	खैर, साल, सिसम, सिमल, वुट्यान, खर, भाडीहरु, रोहीनी, जामुन, भीलोर
५	सदाशिव	१२२.०९	३८७	साल तथा असना
	जनशक्ति करेलिया सा.व.उ.स.	१९२.५९	२१०	खैर, साल, सिसम, सिमल, वुट्यान, खर, भाडीहरु, रोहीनी, जामुन, भीलोर
	सृजनशील सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	८०.५	१२९	खैर, साल, सिसम, सिमल, वुट्यान, खर, भाडीहरु, रोहीनी, जामुन, भीलोर
	पशुपति	१२२.५	६६२	साल, असना, जामुन, कुसुम, सिसौ, शीमल, खयर
	वैद्यला फाँटा	१६२.१	११०	शिसै, साल, जामुन
	धोत्रिया महिला	७	१०६	शिसै, साल, जामुन
६	जयनगर जनजागृति	१४६.३२	२७३	साल तथा असना
	जयदुर्गा	२६२.४	६११	साल तथा असना, जामुन
	मनिकापुर	८६.६६	१५४	शिसै, साल, जामुन
	जमुनाफाँटा	६८.२५	५००	शिसै, साल, जामुन
	शक्तिनगर	१४.८५	२८	शिसै, साल, जामुन
७	कालिका	१३०.४	२१४	शिसै, साल, जामुन, खयर
	कौवा फाँटा	११.५	२७७	साल, असना तथा सिसौ
	फेनापति सा.व.उ.स	१२९	३४०	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	मेरैया सा.व.उ.स	६.३८	४८	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	कालाबेलभार सा.व.उ.स	२३४.५	३७९	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	हरियाली सा.व.उ.स	६.०४	५१	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर

वडा नं.	सामुदायिक वन	क्षेत्रफल (हे.)	समेटेको परिवार	मुख्य रुख, प्रजातिहरु
	बैदा सा.व.उ.स	९४.३	१२४	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	जनजागृति सा.व.उ.स	९३.२३	२५९	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	जनकल्याण सा.व.उ.स	२७९.७५	५६६	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	कुम्भर अडा सा.व.उ.स			साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	दमारा महिला सा.व.उ.स	२६.२५	७५	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	बुक्की हथियाली सा.व.उ.स	५७.५४	९९	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	कुल नाथ सा.व.उ.स	६४.५	२८७	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	पेरहवा सा.व.उ.स	९७.१७	८०	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	बेलघारी कन्चनताल सावउस	१४०	१६२	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	महतिनिया सा.व.उ.स	८५.३१	११३	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	विजय हरियाली सा.व.उ.स	७०.५	५५५	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	नारी चेतना सा.व.उ.स	०	१६५	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	जन चेतना सा.व.उ.स	८.५	२६३	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	जन कुम्भर सा.व.उ.स	६७	२४०	साल, अस्ना, सिसाउ, खयर
	जम्मा	५४७२.६६७	१३८८५	

स्रोत :सम्बन्धित कार्यालय, २०७३

७.१.२ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको विवरण

नगरपालिकाको उत्तर क्षेत्रमा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज रहेको छ। बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रले वडा नं. १,२,३,७,८,९ लाई छोएको छ। यस सम्बन्धि विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ७९: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	समेटेका वस्ती	छोएका वडा	असरहरु	उपलब्धिहरु
राष्ट्रिय निकुञ्ज		१,७,८,९	बन्यजन्तु आक्रमण, बालिनाली नास	खर, घाँस र दाउरामा स्थानीय पहुँच, वनवातावरण सम्बन्धी जानकारी भएको
मध्यवर्ती	फूलबारी, राजीपूर, सिउनिया, हर्नवा, रम्मापुर, औरी, ढकेला, खैरेनी	१,२,३,७,८,९	बन्यजन्तु आक्रमण	खर, घाँस र दाउरामा स्थानीय पहुँच, वनवातावरण सम्बन्धी जानकारी भएको

७.२ जलाधार तथा जलस्रोत र उपयोगको स्थिति

यस नगरपालिकामा भएको जलाधार तथा जलस्रोत र सोको उपयोग सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.८० : जलाधार, जलस्रोत तथा उपयोग सम्बन्धी विवरण

नाम	समेटेका वडाहरु	उपयोगको विवरण	परिमाण
नदी र खोला			गाविस भित्र लम्वाई कि.मि.
बबई नदी	१,२,३,४,५,११	सिंचाई, गिटी, बालुवा, ढुंगा, ग्रावेल	३०
बबई नहर	सबै	सिंचाई	
भादाखोला		बालुवा, ढुंगा	२०
दुन्दरा		बालुवा	१२
भरनैया		सिंचाई	७
पथरैया		सिंचाई	५
ताल			क्षेत्रफल
जरुवा पानी ताल	३	गाईवस्तुलाई पानी खाने	७.५ विघाह
सतखलवा	९	सीमसार	३३ व.कि.मि.
बनगाई	९	सिंचाई, माछापालन	१.३ व.कि.मि.
बनगाई रुपा	९	माछापालन	१० कठ्ठा
बेलभार	११	माछापालन	१ विघाह
सिमसार			क्षेत्रफल (हे.)
खैरनी	९	पर्यटन	३००
भूमिगत जलश्रोत	सबै	खानेपानी तथा सिंचाई	

स्रोत : लक्षित समुह छलफल, २०७४

७.३ विपद्को असर स्थिति

नगरपालिका क्षेत्रमा जल मौसमजन्य प्रकोपका अतिरिक्त मानवीय सावधानी तथा जनचेतनाको कमीले गर्दा धन जनको क्षति भएको देखिन्छ । यस्ता प्रकोपबाट भएका मानवीय तथा आर्थिक क्षति तथा जोखीमलाई तलका उपशिर्षकहरू मार्फत स्पष्ट पारिएको छ ।

७.३.१ अयोग्य स्थानमा बसोबास गरेका परिवार

नगरपालिकाका वडा नं. १,२,३,४,५,७,८ र ११ मा बाढी र नदी कटानले क्रमशः ४६७८ र ९६९ परिवार बसाइ अयोग्य हुनेगरि प्रभावित भएको देखिन्छ । अयोग्य स्थानमा बसोबास गर्ने परिवार सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको छ ।

तालिका नं. ८१ : अयोग्य स्थानमा बसोबास गरेका परिवार

वडा नं.	वस्तीको नाम	परिवार संख्या		
		नदि कटान	बाढी	जम्मा
१	जमुनाफाटा, मद्रहवा, लंगहवा, राजीपूर, फूलबारी, कुसुमडाँडा, दांगपूर, मुर्गीहवा,	१००	१०००	२०००
२	बेपतापूर, लहुवा, छाँदिपूर, फिटापूर, हस्नापूर, शान्तिपूर	३५०	६३८	१२७६
३	बनगाई, बज्जा, खुरखुरे, भुण्डीटोल, बनगाई, खैराटोल, लक्ष्मणपूर, बनहवा, बनियाभार, नेपालगञ्ज, भक्कीपूर, भैसाखानी, जयपूर, लालपूर, ढकपूर	२१८	१०५०	१०५०
४	रानीपुर, वरवट्ट, गुरुवा गाउँ	५१	७००	७००
५	गुलरागाउँ, जब्दहवा धोयिवा	९०	१५०	२३०
७	सिमल घारी टोल, खरदाँगा टोल, घुसरा	२०	४०	६०
८	भगतपुर, राजकुलोटोल	६०	४००	४६०

वडा नं.	वस्तीको नाम	परिवार संख्या		
		नदि कटान	बाढी	जम्मा
११	जबदी, खुन्तीपुर, अकलघरवा, फच्छहवा, बेलभार	८०	७००	७००
जम्मा		९६९	४६७८	

७.३.२ विपद्बाट भएको आर्थिक क्षति

विगत तीन वर्षमा विपद्बाट भएको क्षति प्रकार र परिमाण सम्बन्धी विवरण देहायको तालिका बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८२ : विगत तीन वर्षमा विपद्बाट भएको क्षतिको प्रकार र परिमाण सम्बन्धी विवरण

विपदका प्रकार	क्षतिको प्रकार र परिमाण				जम्मा रकम (रु)
	घरगोठ रकम (रु)	पशुपंक्षी रकम (रु)	बाली रकम (रु)	जग्गाजमीन रकम (रु)	
बाढी	११५,९६८,७२०	१५,६४१,१०४	३१,१८५,४२५	५०,१६३,९००	२१२,९५९,१४९
पहिरो	५,०००			८३०,०००	८३५,०००
आगलागी	८५,०००				८५,०००
शितलहर			३७,२००		३७,२००
मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व	३०,०००	२०,०००	८६९,०००		९१९,०००

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

नगरपालिका भित्रको संस्थागत तथा सुशासनको विद्यमान अवस्थाको सम्बन्धमा यस परिच्छेदमा व्याख्या विश्लेषण गरिएको छ । जस अन्तरगत नगरपालिका तथा नगरपालिका भित्रका विभिन्न संस्थाको अवस्था र सुशासनका विविध पक्षहरू समावेश गरिएका छन् ।

८.१ स्थानीय स्तरमा राज्यको उपस्थिति

विकेन्द्रीकरण शासनको माध्यमद्वारा राज्यको सेवा प्रवाहलाई स्थानीय जनताको पहुँचमा पुर्याउन यस नगरपालिकामा विभिन्न सरकारी कार्यालयहरूले नियमित सेवा प्रवाह गरी रहेका सरकारी कार्यालयहरूको नाम, ठेगाना, तथा कार्यालयको फोन नं सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.८३ : नगरपालिका क्षेत्र रहेका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण

सि. नं.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुख	फोन नं.
१.	बारबर्दिया नगर पालिका	वडा नं.६, जयनगर	शशिधर घिमिरे	
२.	प्रथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं.६, जयनगर	डा. ज्ञानेन्द्र नेपाली	
३.	वडा नं. १, वडा कार्यालय	पहाडीपुर	सिताराम थारु	
४.	वडा नं. २, वडा कार्यालय	कुम्हागाउँ	टिकाराम थारु	
५.	वडा नं. ३, वडा कार्यालय	रामपुर	राम दयाल थारु	
६.	वडा नं. ४, वडा कार्यालय	पदनाहा	काशीराम थारु	
७.	वडा नं. ५, वडा कार्यालय	जव्दहवा	गोविन्द पुरी	
८.	वडा नं. ६, वडा कार्यालय	जयनगर	गोविन्द पुरी	
७.	वडा नं. ७, वडा कार्यालय	सिउनिया	गोविन्द पुरी	
९.	वडा नं. ८, वडा कार्यालय	दुधा	जित बहादुर गिरि	
१०.	वडा नं. ९, वडा कार्यालय	कर्तनिया	छविलाल के.सी.	
११.	वडा नं. १०, वडा कार्यालय	बैदी	काशीराज गौतम	
१२.	वडा नं. ११, वडा कार्यालय	बेलभार	काशीराज गौतम	
१३.	धधवर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १०, बैदी	गोविन्द पौडेल	
१४.	बनियाभार स्वास्थ्य चौकी	वडा नं.३, रामपुर	मधु ज्ञवाली	
१५.	पदनाहा स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. पदनाहा	रमेश पौडेल	
१६.	आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	वडा नं.६, जयनगर	नविन विष्ट	
१७.	पशु सेवा केन्द्र क	वडा नं.६, जयनगर	हिम प्रसाद शर्मा	
१८.	पशु सेवा केन्द्र ख	वडा नं. ३, रामपुर		
१९.	इलाका वन कार्यालय	वडा नं.६, जयनगर	राजेन्द्र प्रसाद तिमल्सेना	
२०.	इलाका वन कार्यालय	वडा नं.१०, बैदी		
२१.	इलाका प्रहरी कार्यालय	वडा नं.६, जयनगर		
२२.	इलाका प्रहरी कार्यालय	वडा नं.३, रामपुर		
२३.	प्रहरी चौकी	वडा नं.९, कर्तनिया		
२४.	सशस्त्र प्रहरी बेस क्याम्प	वडा नं.९, कर्तनिया		
२५.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण युनिट कार्यालय	वडा नं.६, जयनगर		
२६.	इलाका हुलाक कार्यालय	वडा नं.६, जयनगर	कृष्ण प्रसाद शर्मा	
२७.	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	वडा नं. १०, बैदी		

सि. नं.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुख	फोन नं.
२८.	कृषि सेवा केन्द्र	वडा नं.६, जयनगर	जय बहादुर महतरा	
२९.	महिला विकास शाखा	वडा नं.६, जयनगर	शुसिला न्योपाने	
३०.	ववई सिंचाई आयोजना कार्यालय	वडा नं. १०, बैदी		
३१.	रेडक्रस उपशाखा	वडा नं.६, जयनगर		

स्रोत : उल्लेखित कार्यालयको अभिलेख, २०७३

८.२ नगरपालिका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ८४ : नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

सि.नं.	नाम थर	पद	ठेगाना
१.	दुर्गा बहादुर थारु	नगर प्रमुख	बारबर्दिया-१
२.	अन्जु देहित	नगर उपप्रमुख	बारबर्दिया ११
३.	राम बहादुर थारु	वडा अध्यक्ष	वडा नं. १
४.	खुशिराम थारु	वडा अध्यक्ष	वडा नं. २
५.	सुर्य बहादुर थारु	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ३
६.	मान बहादुर थारु	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ४
७.	मनिराम थारु	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ५
८.	कर्ण बहादुर वि.क.	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ६
९.	रामलाल थारु	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ७
१०.	हरि प्रसाद भुसाल	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ८
११.	फत्तु थारु	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ९
१२.	निरञ्जन कुमार चौधरी	वडा अध्यक्ष	वडा नं. १०
१३.	विजय कुमार चौधरी	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ११
१४.	दुर्गा बहादुर वि.क.	न.का.पा.सदस्य	वडा नं. ११
१५.	टेक बहादुर कामी	न.का.पा.सदस्य	वडा नं. ३
१६.	मनिसरा राजी	न.का.पा.सदस्य	वडा नं. ९
१७.	रिता थारु	न.का.पा.सदस्य	वडा नं. ५
१८.	राम दुलारी थारु	न.का.पा.सदस्य	वडा नं. ११
१९.	लक्ष्मी घर्ती क्षेत्री	न.का.पा.सदस्य	वडा नं. ३
२०.	माता कुमारी परियार	न.का.पा.सदस्य	वडा नं. १०
२१.	बिन्तिराम थारु	सदस्य	वडा नं. १
२२.	मंगलराम चौधरी	सदस्य	वडा नं. १
२३.	गंगा वि.क.	सदस्य	वडा नं. १
२४.	रामपति थारु	सदस्य	वडा नं. २
२५.	अस्मिता टमटा	सदस्य	वडा नं. २
२६.	कृष्ण बहादुर थारु	सदस्य	वडा नं. २
२७.	मानविर थारु	सदस्य	वडा नं. २
२८.	सुनिता कामी	सदस्य	वडा नं. ३
२९.	श्याम बहादुर थारु	सदस्य	वडा नं. ३

सि.नं.	नाम थर	पद	ठेगाना
३०.	शेर बहादुर थारु	सदस्य	वडा नं. ३
३१.	मन्तुनिया थारु	सदस्य	वडा नं. ४
३२.	थुमा दमाई	सदस्य	वडा नं. ४
३३.	मोतिराम थारु	सदस्य	वडा नं. ४
३४.	लालविहारी थारु	सदस्य	वडा नं. ४
३५.	कल्पना चौधरी	सदस्य	वडा नं. ५
३६.	दण्डपाल थारु	सदस्य	वडा नं. ५
३७.	सुशिला लोहार	सदस्य	वडा नं. ५
३८.	गीता मल्ल	सदस्य	वडा नं. ६
३९.	भोसु थारु	सदस्य	वडा नं. ६
४०.	विप्ता थारु	सदस्य	वडा नं. ६
४१.	कमला परियार	सदस्य	वडा नं. ६
४२.	बुद्धिराम थारु	सदस्य	वडा नं. ७
४३.	राधा देवी कमेनी	सदस्य	वडा नं. ७
४४.	नैनसिंह अधिकारी	सदस्य	वडा नं. ७
४५.	प्रमिला थरुनी	सदस्य	वडा नं. ७
४६.	तारा सुनार	सदस्य	वडा नं. ८
४७.	हिमा चौधरी	सदस्य	वडा नं. ८
४८.	सिताराम चौधरी	सदस्य	वडा नं. ८
४९.	फुलराम थारु	सदस्य	वडा नं. ८
५०.	गौरी कुमारी वि.क.	सदस्य	वडा नं. ९
५१.	मीना थारु	सदस्य	वडा नं. ९
५२.	नन्दवीर डाँगी	सदस्य	वडा नं. ९
५३.	फक्कु थारु	सदस्य	वडा नं. १०
५४.	सुनिता थारु	सदस्य	वडा नं. १०
५५.	वन्धुराम थारु	सदस्य	वडा नं. १०
५६.	डल्ली वि.क.	सदस्य	वडा नं. ११
५७.	देवीराम थारु	सदस्य	वडा नं. ११
५८.	राम कुमार चौधरी	सदस्य	वडा नं. ११
५९.	सोमरानी थारु	सदस्य	वडा नं. १

८.३ नगरपालिका कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

नगरपालिकाद्वारा सेवा, सुविधा प्रदान गर्नका लागि नगरपालिकामा विभिन्न पदमा कार्यरत कर्मचारीहरू, र कार्यरत शाखा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.८५ : नगर कार्यापालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

सि.नं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
१	शशिधर घिमिरे	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत		
२	बसन्त बहादुर शाही	लेखा अधिकृत	लेखा शाखा	
३	टिकानाथ गोसाईं	वि.नि.	शिक्षा शाखा	
४	डिल्ली राज शर्मा	ज.स्वा.नि.	स्वास्थ्य शाखा	

सि.नं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा	कैफियत
५	संजोग कुमार चौधरी	इन्जिनियर	प्राविधिक शाखा	
६	राधेश्याम प्रसाद चौधरी	सूचना प्रविधि अधिकृत	सूचना प्रविधि शाखा	
७	मोनालिसा भट्टराई	स्टाफ नर्स	स्वास्थ्य शाखा	
८	गोविन्द पुरी	ना.सु.	प्रशासन तथा जिन्सी शाखा	
९	काशी राज गौतम	ना.सु.	योजना शाखा	
१०	नविन बिष्ट	कविराज	आयुर्वेद शाखा	
११	जित बहादुर गिरि	खरिदार		
१२	छवी लाल के.सी.	खरिदार		
१३	काशीराम थारु	खरिदार	वडा कार्यालय	
१४	सिताराम थारु	खरिदार	वडा कार्यालय	
१५	टिकाराम थारु	खरिदार	वडा कार्यालय	
१६	गोविन्द प्रसाद थारु	असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर	प्राविधिक शाखा	
१७	रामदयाल थारु	असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर	वडा कार्यालय	
१८	श्याम कुमार थारु	असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर	प्राविधिक शाखा	
१९	सुरज लाल थारु	असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर	प्राविधिक शाखा	
२०	बाल कुमारी भण्डारी	सहायक कम्प्युटर अपरेटर		
२१	श्रीराम थारु	स.ले.पा.		
२२	विष्णु प्रसाद शर्मा	सामाजिक परिचालक	वडा कार्यालय	
२३	सिर्जना घिमिरे	सामाजिक परिचालक		
२४	सोविया खान	सामाजिक परिचालक	वडा कार्यालय	
२५	सर्मिला चौधरी	सामाजिक परिचालक	वडा कार्यालय	
२६	कामेश्वर थारु	चलक		
२७	तुल्सीदास थारु	का.स.		
२८	बिन्दु भट्टराई	का.स.		
२९	राम सुरत थारु	का.स.		
३०	जंग बहादुर थारु	का.स.		
३१	राजेश प्रसाद भण्डारी	का.स.		
३२	रोशन थारु	का.स.		
३३	बिन्दु चौधरी	का.स.		
३४	सर्मिला जैसी	का.स.		
३५	अमर सिंह थारु	का.स.		
३६	कालीराम थारु	का.स.		
३७	तेज राम चौधरी			

स्रोत : नगरपालिका कार्यालय २०७४

८.४ नगर क्षेत्रका क्रियाशिल राजनितिक दलहरू

यस नगरपालिकामा क्रियाशिल रहेका राजनितिक दलहरूका नगरपालिका स्तरीय कमिटीमा नगर तहको प्रमुख तथा कार्यालयको सम्पर्क नम्बर देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ८६: नगरपालिकामा क्रियाशील राजनीतिक दलहरू

सि.नं.	राजनैतिक दलको नाम	नगर तहको प्रमुख	सम्पर्क नं.
१.	ने.क.पा. ए.मा.ले.	पूर्ण शर्मा	
२.	नेपाली कांग्रेस		
३.	ने.क.पा. माओवादी केन्द्र	राम सोहन चौधरी	
४.	रा.ज.पा.		
५.	रा.प्र.पा.	हरिष चन्द्र शाह	
६.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	नुम लाल रेग्मी	
७.	नेपाल दलित पार्टी	मेघ बहादुर वि.क.	
८.	ने.म.कि.प.		

स्रोत : नगरपालिका, २०७४

८.५ समूहमा परिवारको आवद्धताको स्थिति

संस्थागत सहभागिता तथा आवद्धता सन्दर्भमा सामुदायिक संस्था, कृषक, वन समुह, सहकारी, गैसस वा क्लब, परम्परागत समुह, आमा समुह, वडा नागरिक मञ्च, नागरिक सचेतना केन्द्र लगायतमा परिवारका सदस्यहरू आवद्ध रहेका छन्। वडागत रूपमा संस्थागत सहभागिता तथा आवद्धता सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.८७ : परिवारका सदस्य आवद्धता भएका संस्था समूह अनुसार परिवार सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत	आमा समूह	वनामं वा नासके	अन्य
१	६३१	५०	३३१	८९८	६६	८	६८	७३	२०९
२	६२१	१६१	४४५	५६२	१२९	७३	४८	७५	८०
३	७४१	४१७	४७०	६६१	१४३	४१	६६	१००	६२
४	६३	२१५	८६१	८६५	१२२	७५	०	०	१३
५	४८५	२२३	५९५	५३७	९९	९६	११९	६१	१४१
६	६४४	२६२	६१२	४९२	४६	२८	२२८	६५	२६५
७	५२०	१७७	१३७	४७७	२३६	५४	१७१	१२३	१३७
८	२८७	५६	३८६	३७२	८८	३६	२६१	१०१	११४
९	५२६	११५	१७	६१८	२७	१	१२८	६७	४६
१०	४१९	९७	३००	६९८	४९	३५	६२९	९४	१०५
११	५१३	९४	३१०	३७८	१०५	१	१०१	६१	४३
जम्मा	५४५०	१८६७	४४६४	६५५८	१११०	४४८	१८१९	८२०	१२१५

स्रोत : घरघुरी सर्वेक्षण, २०७२

८.६ गैरसरकारी संघसंस्था तथा दातृनिकाय सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकासंग समन्वय तथा सहकार्य गरी संस्थागत तथा पूर्वधार विकासका कार्य गर्ने गैह सरकारी संस्थाको नाम, ती संस्थाको ठेगाना, सम्पर्क नम्बर, कार्य क्षेत्र तथा अनुमानित वार्षिक रकम सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं.८८ : परिवारका सदस्य आवद्धता भएका संस्था समूह अनुसार परिवार सम्बन्धी विवरण

सि.न	गैर सरकारी संस्थाको नाम	रहेको स्थान	सम्पर्क नं	कार्य क्षेत्र
१.	लायन्स क्लव	जयनगर		सवै वडा
२.	रेडक्रस उप शाखा मगरागाडी	जयनगर		सवै वडा
३.	सामुदयिक विकास संस्था	बेलुवा बज्जा		वडा नं. १,२,३
४.	गोचाली परिवार	जयनगर		सवै वडा
५.	थारु महिला उत्थान केन्द्र	गुलरिया		सवै वडा
६.	जन जागरण महिला संघ	गुलरिया		सवै वडा
७.	राधाकृष्ण थारु जनसेवा केन्द्र	गुलरिया		सवै वडा
८.	दलित सेवा संघ	गुलरिया		सवै वडा
९.	कारितास	गुलरिया		सवै वडा
१०.	प्लान नेपाल	गुलरिया		सवै वडा
११.	रुम टु रिड	गुलरिया		सवै वडा
१२.	सेभ द चिल्डेन	नेपाल गञ्ज		सवै वडा
१३.	बेस बर्दिया	गुलरिया		सवै वडा
१४.	विल्डन	नेपालगञ्ज		सवै वडा
१५.	उद्योग बाणिज्य संघ	जयनगर		सवै वडा
१६.	राइजिङ्ग आइडल्स बाँके	नेपालगञ्ज		वडा नं. ४,५,६,७,८
१७.	बहु सांस्कृतिक मनोसामाजिक संस्था नेपाल	काठमाण्डौ		वडा नं. २,३,४,५,९,१०,११
१८.	युनिसेफ	नेपालगञ्ज		सवै वडा
१९.	डब्लु एच ओ	नेपालगञ्ज		सवै वडा

स्रोत :लक्षित समूह छलफल, २०७३

८.७ नगरपालिकाको आय तथा व्ययको अवस्था

यस नगरपालिकाले विभिन्न शिर्षकमा गर्ने गरेको आय तथा व्यय सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ८९ : नारपालिकाको आय व्यय विवरण

ऋाय			व्यय		
क्र.सं.	विवरण	रकम	क्र.सं.	विवरण	रकम
बारबर्दिया नगरपालिकातर्फ (२०७३ फागुन २८ गते देखी २०७४ आषाढ मसान्त सम्म)					
१.	अल्य भएमा मात्र	-	१.	जि.वि.स. अनुदान खर्च	
२.	जि.वि.स. अनुदान		(क)	चालु खर्च	७६४६५४१७
(क)	चालु अनुदान	७२६६७२१००	(ख)	पूँजीगत खर्च	१२३२७२६५१६४

(ख)	पूँजीगत अनुदान	९८९४२७९।००	(ग)	सामाजिक सुरक्षा	२४९९६२००।००
(ग)	सामाजिक सुरक्षा भत्ता	२४९९६२००।००	(घ)	अन्य	
(घ)	शसर्त अनुदान निकासा	१०७६५१०।००			
(घ)	अन्य				
३.	नगरपालिका अनुदान	(२.	नगरपालिका अनुदान खर्च	
(क)	चालु अनुदान	२००००००।००	(क)	चालु अनुदान	१९९०५४०।००
(ख)	पूँजीगत अनुदान	८००००००।००	(ख)	पूँजीगत अनुदान	४७५७३५५।४६
(ग)	स्थानीय शासन		(ग)	स्थानीय शासन	
(घ)	बहुक्षेत्रीय पोषण		(घ)	बहुक्षेत्रीय पोषण	
(ङ)	अन्य		(ङ)	अन्य	
च)	राजस्व बाँडफाँड बाट प्राप्त आय	९५७०१५।४६	२.१)	आन्तरिक खर्च	३०६५८२५।३६
छ)	गा.वि.स.खाता बाट ट्रान्सफर	४८०५२०१।६६			
४.	आन्तरिक आय		३.	मौज्दात	
	मालपोत	२०६३१२१।०९	(क)	बैंक	८६३३९६५।४१
	घरकर	४८७८८६।८३	(ख)	नगद	
	विविध दस्तुर	१५२८९२०।००			
	कुल जम्मा	५६५३५८०६।०४		कुल जम्मा	५६५३५८०६।०४

स्रोत :नगरपालिका कार्यालय, २०७४

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : जातिगत वर्गिकरण

क्र.सं.	जातिगत समूह	प्रमुख जातजातीहरू
१.	पहाडी दलित	१. गन्धर्व (गाईने) २. परियार (दमाई, दर्जी, सुचीकार, नगर्ची, ढोली, हुड्के) ३. बादी ४. विश्वकर्मा (कामी, लोहार, सुनार, ओड, चुनंरा, पार्की, टमाटा) ५. सार्की (मिजार, चर्मकार, भूल)
२.	मधेशी दलित	१. कलर २. दुसाध (पासवान, हजरा) ३. ककैहिया ४. धोवी (रजक) हिन्दू ५. कोरी ६. पत्थरकट्टा ७. खटिक ८. पासी ९. खत्वे (मण्डल, खङ्ग) १०. बाँतर ११. मुसहर १२. चमार (राम, मोची, हरिजन, रविदास) १३. चिडिमार १४. मेस्तर (हलखोर) १५. डोम (मरिक) १६. सरभङ्ग (सरवरिया) १७. तत्मा (ताँती, दास)
३.	पहाडी जनजाती आदीवासी	१. कुशवाडिया, बनकरिया, कुसुण्डा, राउटे, सुरेल, हायु, राजी, लेप्चा, २. चेपाङ, थामी, बोटे, दनुवार, बरामु, ल्होमी, माभी, दराई, सियार, थुदाम ३. सुनुवार, तामाङ, भुजेल, कुमाल, भोटे, पहरी, ताप्केगोला, डोल्पो, फ्रि, मुगाल, लार्के, ल्होपा, दुरा, बालुङ ४. गुरूङ, मगर, राई, लिम्बु, छैरोतन, ताङ्बे, तिनगाउले थकाली, बाह्र गाउले, माफाली थकाली, शेर्पा, याक्खा, छन्त्याल, जिरेल, व्यासी, ह्योल्मो ५. नेवार, थकाली
४.	मधेशी जनजाती तथा आदीवासी	१. किसान, मेचे (बोडो) २. धानुक, भाँगड, सतार (सन्थाल) ३. थारू, राजवंशी, गन्गाई, धिमाल, ताजपुरिया
५.	पहाडी बाह्मण तथा क्षेत्री	सबै पहाडी मूलका बाह्मण, क्षेत्री र ठकुरी
६.	मधेशी बाह्मण तथा क्षेत्री	भ्ना, राजपुत, त्रिपाठी, मिश्रा, शुक्ला, कायस्थ
७.	मुस्लिम	मुस्लिम, चुरौटे
८.	पहाडी अन्य जाती	गिरी, पुरी, भारती, सन्यासी, योगी, कुँवर
९.	मधेशी अन्य जाती	यादव, तेली, कलवार, सुढी, कुमिर, कानु/हलवाई, हजाम/ठाकुर, बढही, राजभर, केवट, मल्लाह, नुनिया, कुम्हार, कहर, लोध, विड/बिण्डा, गडेरी /भेडीहयार, माली, कामर, धुनिया, वराय, मुण्डा, बडाई, पञ्जावी, बंगाली, मारवाडी, नुराड, कायस्थ, जैन, बानिया, अमात, कशवानिया, राजबोध, कुशवाहा

अनुसूची २ : नगरपालिकाको हालको वडामा समायोजन भएका वडाहरू

नगरपालिकामा समायोजन भएका साविक गाउँ विकास समितिका वडाहरूको विवरण

वडा नं.	साविक गाविस	साविक वडा नं.	कैफियत
१	बनियाभार	१ र २	
२	बनियाभार	३ देखि ५	
३	बनियाभार	६ देखि ९	
४	पुनाहा	१, २ र ५ देखि ९	
५	पुनाहा	३ र ४	
	मगरागाडी	१ र ३	
६	मगरागाडी	२ र ४	
७	मगरागाडी	५ देखि ८	
८	मगरागाडी	९	
	धधवार	२ र ७	
९	धधवार	३ र ६	
१०	धधवार	१, ४ र ९	
११	धधवार	५ र ८	

बारबर्दिया नगरपालिका
नगरकार्यपालिका कार्यालय
जयनगर, बर्दिया
५ नं. प्रदेश

सम्पर्क:

फोन नं. ०६४-४०४१०७, ४०४१००

Website: www.barbardiya.gov.np

Email: info@barbardiya.gov.np

barbardiya@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/BarbardiyaMunicipality